

2022

Handboek Leerplicht
Voortgezet onderwijs

Richtlijnen voor scholen
Voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

INLEIDING	5
LEESWIJZER.....	5
BEGRIPPEN	6
AFKORTINGEN	6
1. ORGANISATIE	7
1.1 LEERPLICHT PURMEREND EN BEEMSTER	7
Visie en doel	7
Uitgangspunten	7
1.2 WET- EN REGELGEVING.....	7
De Leerplichtwet 1969.....	8
De RMC-wetgeving.....	8
Regionaal programma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie.	8
1.3 DE SCHOOLCONTROLES	8
2. IN- EN UITSCHRIJVEN	10
2.1 WET- EN REGELGEVING.....	10
2.1.1 In- en uitschrijvingen via BRON	10
Binnen 7 dagen.....	10
2.1.2 Leerplichtwet	10
Uitschrijving tot 18 jaar	10
Verwijdering.....	11
2.1.3 Zorgplicht.....	11
2.1.4 Wet op het Voortgezet Onderwijs	11
Voortijdig schoolverlater (vsv-er).....	11
2.1.5 Lokale afspraken	11
2.2 STAPPEN SCHOOL BIJ INSCHRIJVING	12
Instream brugklas.....	12
No show.....	12
2.3 STAPPEN SCHOOL BIJ UITSCHRIJVING	12
Voorafgaand aan uitschrijving	12
Geen vervolgtraject.....	12
Ná uitschrijving.....	12
Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	13
Eindexamenleerlingen	13
Gedwongen schoolwisseling/overplaatsing is verwijdering	13
2.4 VAVO	13
16- en 17-jarigen	13
2.5 VERHUIZING BINNEN OF BUITEN NEDERLAND	13
Nog niet uitschrijven, wel DUO-melden	14
In het buitenland naar school.....	14
2.6 GEDWONGEN ACHTERLATING VAN KINDEREN IN HET BUITENLAND.....	15
2.7 NIEUWKOMERS.....	15

2.8	DETENTIE OF GESLOTEN BEHANDELCENTRUM	15
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	15
2.9	ZWANGERSCHAP EN TIENERMOEDERS	16
3.	REGISTREREN VAN VERZUIM	17
3.1	WET- EN REGELGEVING.....	17
3.1.1	Leerplichtwet	17
3.1.2	Wet op het Voortgezet Onderwijs	17
	Stage	17
3.2	INRICHTING VAN DE VERZUIMREGISTRATIE	17
	Verzuim tijdens stage	18
3.3	VERZUIMCODES	18
	Geoorloofd of ongeoorloofd verzuim?	18
	Verzuim dat is ingehaald	18
	Verzuimcodes	18
4.	VERZUIMBELEID: VOORKOMEN EN AANPAKKEN VAN VERZUIM	19
4.1	WET- EN REGELGEVING.....	19
4.1.1	Wet op het Voortgezet Onderwijs	19
4.1.2	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten.....	19
4.2	SCHOOLGIDS EN VOORLICHTING AAN OUDERS EN LEERLINGEN	19
4.3	VERZUIMPROTOCOL.....	20
4.4	ZORGADVIESTEAM EN MULTIDISCIPLINAIR OVERLEG	20
5.	MELDEN VAN SCHOOLVERZUIM.....	21
5.1	WET- EN REGELGEVING.....	21
5.1.1	Leerplichtwet (tot 18 jaar)	21
	Geregeld schoolbezoek	21
	Wettelijk verzuim melden	21
5.1.2	Wet op het Voortgezet Onderwijs	21
	Vanaf 18 jaar	21
5.2	ACTIE SCHOOL BIJ AFWEZIGHEID LEERLING	22
5.3	GEOORLOOFD OF ONGEORLOOFD VERZUIM?.....	22
	Verzuim dat is ingehaald	22
	Ziekteverzuim	22
5.4	WETTELIJK VERZUIM MELDEN VIA VERZUIMREGISTER VAN DUO.....	23
	Stappen melding	23
	Ná de melding	23
5.5	AANHOUDEND, AANEENGESLOTEN EN LANGDURIG RELATIEF VERZUIM	23
	Aanhoudend verzuim	23
	Aaneengesloten verzuim	23
	Langdurig relatief verzuim	23
5.6	HOE BEREKEN JE 16 UUR VERZUIM EN WAT IS DE 1 ^E VERZUIMDAG?.....	24
5.7	SOORTEN VERZUIM IN VERZUIMREGISTER VAN DUO	24
5.8	EERDER MELDEN MAG!	25
	Richtlijn Te laat en/of beginnend verzuim: de 5 –12- 20 aanpak volgens lokale afspraken	25
5.9	WAT GEBEURT ER NA EEN MELDING?	25
	Onderzoek leerplichtambtenaar	25

	Halt-afdoening	26
	Justitie – Openbaar Ministerie	26
	Raad voor de Kinderbescherming	26
	Thuiszittersoverleg	27
	Vanaf 18 jaar	27
5.10	LEERLING DIE ELDERS ONDERWIJS VOLGT	27
	Stappen school	27
5.11	ZIEKTEVERZUIM	28
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	28
5.12	VERHUIZING BINNEN OF BUITEN NEDERLAND	30
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	30
5.13	DETENTIE OF GESLOTEN BEHANDELCENTRUM	30
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	30
5.14	ZWANGERSCHAP EN TIENERMOEDERS	30
5.15	MELDCODE KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD	32
6.	VRIJSTELLING GEREGLD SCHOOLBEZOEK: EXTRA VERLOF	33
6.1	WET- EN REGELGEVING	33
6.1.1	Leerplichtwet (18min)	33
	Geregeld schoolbezoek	33
	Vrijstelling geregeld schoolbezoek – verlof	33
	Vanaf 18 jaar	34
6.1.2	Beleidsregel verlof van OC&W	34
6.2	AANDACHTSPUNTEN	34
	Aandachtspunten bij verlofaanvragen	34
	Aandachtspunten bij besluiten van de directeur	35
6.3	VERLOF WEGENS ZIEKTE VAN DE LEERLING	35
6.4	VERLOF WEGENS VERPLICHTING GODSDIENST OF LEVENSOVERTUIGING	36
6.5	VERLOF WEGENS SPECIFIEKE AARD VAN BEROEP OUDERS	37
	Uitleg ‘specifieke aard van het beroep’	37
	Aandachtspunten	37
6.6	VERLOF WEGENS ANDERE GEWICHTIGE OMSTANDIGHEDEN	37
	Geen geldige redenen voor verlof	37
	Periode verlof	38
	Aandachtspunten bij maximaal 10 dagen	38
	Aandachtspunten bij meer dan 10 dagen	38
7.	SCHORSEN	39
7.1	WET- EN REGELGEVING	39
7.1.1	Inrichtingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs	39
	Schorsing hangende verwijdering	39
7.1.3	Zorgvuldige procedure	39
7.2	WANNEER SCHORSEN?	40
	Aandachtspunten	40
7.3	STAPPEN BIJ SCHORSEN	40
8.	VERWIJDEREN (GEDWONGEN SCHOOLWISSELING/OVERPLAATSING)	42
8.1	WET- EN REGELGEVING	42
8.1.1	Leerplichtwet	42

8.1.2	Wet op het Voortgezet Onderwijs	42
8.1.3	Inrichtingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs	42
8.1.5	Zorgvuldige procedure	43
8.2	AANDACHTSPUNTEN	43
8.3	STAPPEN BIJ VERWIJDEREN	43
	Voorafgaand aan de verwijdering	43
	De daadwerkelijke verwijdering	44
	Wanneer een Verzuimmelding via DUO?	44
8.4	ROL SAMENWERKINGSVERBAND VO	45
	Thuiszitters	45

Inleiding

Scholen doen er alles aan om te zorgen voor goed onderwijs, een veilige en prettige leeromgeving en een goed verzuimbeleid.

De kerntaken van de leerplichtambtenaar/RMC zijn toezicht houden op de naleving van leerplicht en kwalificatieplicht en voorkomen van schooluitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie. Het recht op onderwijs dient zoveel mogelijk te worden gewaarborgd.

Bij de uitvoering van haar taken zoekt de leerplichtambtenaar nauwe samenwerking met de scholen. Deze samenwerking richt zich op de jongeren die nog geen startkwalificatie hebben.

Een startkwalificatie is een diploma voor minimaal niveau mbo-2 of havo.

Richtlijnen voor scholen

Dit document is bedoeld als handreiking voor medewerkers van scholen die te maken hebben met verzuim van leerlingen zonder startkwalificatie en het beantwoordt vragen als:

Waar moet een verzuimregistratie aan voldoen? Wanneer mag je een leerling uitschrijven? Hoe gaan we om met schorsen van leerlingen? Wat zijn de wettelijke verplichtingen en hoe kunnen we die uitvoeren?

Dit handboek is gemaakt door Ingrado, de landelijke brancheorganisatie voor Leerplicht en RMC. Het is aangepast aan de lokale situatie in Purmerend en Beemster en wordt naar aanleiding van nieuwe ontwikkeling of wetswijzigingen aangepast.

Leeswijzer

Per hoofdstuk wordt een onderwerp van de verzuimaanpak uitgewerkt.

- Elk hoofdstuk start met een kader, waarin een korte inleiding op het onderwerp te lezen is.
- In de eerste paragraaf van elk hoofdstuk staan wetgeving en eventueel lokale afspraken.
- In de volgende paragrafen worden richtlijnen gegeven voor de uitvoering van de wettelijke verplichtingen.

Alle aangehaalde wetsartikelen zijn te vinden op www.overheid.nl

Vragen?

Hebt u reacties na het lezen van het handboek of inhoudelijke vragen, dan kunt u deze doorgeven aan Leerplicht@purmerend.nl.

Begrippen

Schoolverzuim

Schoolverzuim betekent letterlijk 'het verzuimen van school', dus: het niet aanwezig zijn bij lessen of activiteiten van het lesrooster op school of buiten school.

Geoorloofd en ongeoorloofd verzuim

Geoorloofd verzuim is afwezigheid met geldige reden. Ongeoorloofd verzuim is afwezigheid zonder geldige reden.

Leerplicht

In de Leerplichtwet 1969 is vastgelegd dat jongeren tussen de 5 en 18 jaar verplicht zijn om onderwijs te volgen, totdat ze een startkwalificatie hebben. Voor leerlingen van 5 tot 16 jaar heet dit de volledige leerplicht, wat inhoudt dat leerlingen, behoudens uitzonderingen, verplicht zijn het volledige onderwijsprogramma te volgen. Voor jongeren tussen 16 en 18 jaar heet dit de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald. Het is mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo.

Startkwalificatie

In de RMC-wetgeving (zie [paragraaf 1.2](#)) is bepaald dat scholen verzuim en uitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie, aan de gemeente moeten melden. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal niveau mbo-2 of havo. Dit diploma vergroot de kans om een baan te vinden en te houden.

Voortijdig schoolverlater

Een jongere tussen de 12 en 23 jaar die de school verlaat zonder startkwalificatie.

Jongeren in een kwetsbare positie

leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO), praktijkonderwijs (PRO), VMBO-basis of MBO-niveau 1 (Entree-opleiding)

Afkortingen

AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
BB WVO	Bekostigingsbesluit Wet Voortgezet Onderwijs
BRON	Basisregister Onderwijs
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
IB VO	Inrichtingsbesluit Wet Voortgezet Onderwijs
LPW	Leerplichtwet
RMC	Regionale Meld en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
WOT	Wet op het Onderwijs Toezicht
WVO	Wet Voortgezet Onderwijs
ZAT	Zorgadviesteam
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs

In de wet wordt gesproken over ouder(s)/verzorger(s). Voor de leesbaarheid hanteren wij in dit document hiervoor 'ouders'.

1. Organisatie

De kerntaken van de leerplichtambtenaar/RMC-medewerker zijn toezicht houden op de naleving van leerplicht en kwalificatieplicht en voorkomen van schooluitval van leerlingen tot 23 jaar zonder startkwalificatie.

1.1 Leerplicht Purmerend en Beemster

Visie en doel

Het beschermen van het recht op adequaat onderwijs en ontwikkeling van jongeren.

Het primaire doel van leerplicht is het tegengaan van schoolverzuim en schooluitval zien te voorkomen zodat kinderen/jongeren niet buiten de boot vallen.

Uitgangspunten

- *De leerling staat centraal:* vanuit een brede “kijk” op situaties onderzoek doen.
- *Oog voor achterliggende problematiek:* Vroegtijdige zorginzet staat voorop.
- *Preventieve aanpak verzuim:* door middel van snelle acties kan verzuim voorkomen worden;
- *Curatief:* als leerlingen toch uitvallen zorgen voor een snelle en effectieve benadering, bij voorkeur gericht op terugkeer naar het onderwijs of andere vorm van dagbesteding.
- *Ketensamenwerking voor een effectieve aanpak:* met betrokken instellingen, organisaties en gemeenten (zowel intern als extern) wordt samengewerkt met een sluitende integrale aanpak tot doel.
- *Maatwerk:* doen wat nodig is
- *MAS:* werkwijze volgens de MAS of gemotiveerd afwijken met ruimte voor discretionaire bevoegdheid met de insteek: licht waar mogelijk en zwaar waar nodig.

Op welke manier werkt leerplicht en met wie werken we samen?

Werken in clusters

De leerling staat centraal en gaat in zijn schoolloopbaan diverse stadia door. In het primair onderwijs vraagt dit een andere begeleiding dan in het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs. Op de basisschool is er vooral contact met de ouder, terwijl vanaf 12 jaar de leerling zelf aangesproken wordt op zijn of haar verzuim. Belangrijk is om op alle onderdelen een goede focus te leggen en daarom is de leerplichtambtenaar in principe verantwoordelijk voor een “eigen” cluster. Samenwerking tussen de verschillende clusters is essentieel. Wanneer er iets extra's nodig is voor een kind/jongere in een cluster, kan er makkelijk geschakeld worden en expertise over en weer worden ingezet. Daarnaast verdient de overstap van een leerling van het PO naar het VO en van het VO naar het MBO een goede begeleiding en overdracht in het proces. Nauwe samenwerking betekent ook met elkaar de MAS werkwijze bewaken en casuïstiek bespreekbaar maken.

Ketensamenwerking

De leerplichtambtenaar beweegt zich in een brede keten van onder andere onderwijs, zorg, justitie en participatie. Leerplicht heeft hierin een regierol of monitort de gemaakte afspraken in het proces.

1.2 Wet- en regelgeving

De Leerplichtwet en de RMC-wetgeving vormen het kader waarbinnen de gemeente haar taken uitvoert. In deze wetten zijn rechten en plichten van ouders, leerlingen, scholen en leerplichtambtenaren vastgelegd, zoals bijvoorbeeld:

- Ieder kind heeft recht op onderwijs.
- Ouders zorgen ervoor dat hun kind op een school staat ingeschreven. Als hun kind niet naar school kan komen, informeren zij de school hierover.

- Scholen houden de aan- en afwezigheid van hun leerlingen bij. Als een leerling ongeoorloofd afwezig is, spreken zij de ouders hierop aan en als een leerling wettelijk verzuim heeft, melden zij dit aan de leerplichtambtenaar.
- Leerplichtambtenaren zien erop toe dat ouders, leerlingen en scholen zich aan de Leerplichtwet houden.
- De gemeente draagt zorg voor het registreren, coördineren en een dekkend netwerk voor voortijdig schoolverlaters

De Leerplichtwet 1969

In de Leerplichtwet 1969 is vastgelegd dat jongeren tussen de 5 en 18 jaar verplicht zijn om onderwijs te volgen, totdat ze een startkwalificatie hebben. Voor leerlingen van 5 tot 16 jaar heet dit de volledige leerplicht, voor jongeren tussen 16 en 18 jaar heet dit de kwalificatieplicht. Voor alle leerplichtige en kwalificatieplichtige leerlingen gelden de regels van de Leerplichtwet 1969!

De Leerplichtwet 1969 wordt in dit document verder aangeduid als Leerplichtwet.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

De Methodische Aanpak Schoolverzuim is een beschrijving van de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar en de ketenpartners met betrekking tot de aanpak van schoolverzuim. De Methodische Aanpak Schoolverzuim is in maart 2017 opgesteld door het OM, de VNG, Halt en de Raad voor de Kinderbescherming vanuit een gezamenlijke visie. In deze visie wordt primair ingezet op preventie en (vrijwillige) jeugdhulp. De beschreven aanpak biedt, afhankelijk van de situatie, ruimte om gemotiveerd andere keuzes te maken. 'Pas toe of leg uit' is het motto van de MAS.

In de bijlagen van de MAS wordt onder andere ingegaan op de wettelijk taken van de leerplichtambtenaar en wordt het juridisch kader van de leer- en kwalificatieplicht beschreven.

U vindt de MAS hier:

<http://www.ingrado.nl/kennisdossiers/leerplichtdossier/verzuim/instrumenten/mas>

Ook vindt u hier een folder over de MAS voor scholen.

De RMC-wetgeving

Met ingang van 2002 is naast de Leerplichtwet de RMC-wetgeving van toepassing. RMC staat voor: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. Deze wet verplicht gemeenten om leerlingen die niet meer leerplichtig zijn, tot hun 23e jaar te volgen op hun weg naar een startkwalificatie. Als deze jongeren dreigen uit te vallen op school, moeten gemeenten een passend aanbod organiseren, zodat deze jongeren alsnog een startkwalificatie kunnen halen.

De RMC-functie van alle gemeenten heeft daarnaast de taak om jongeren afkomstig uit het Praktijkonderwijs en het VSO te monitoren met betrekking tot deelname aan werk of onderwijs (incl. dagbesteding en beschut werk) totdat ze 23 jaar zijn. Zij krijgen tevens de verantwoordelijkheid voor het zorgen voor afspraken over welke partij op welk moment begeleiding biedt aan de jongeren en mogen de begeleiding zelf verzorgen dan wel uitbesteden

De RMC-wetgeving is niet in een aparte wet vastgelegd. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en de Wet op de Expertise Centra is een aantal artikelen opgenomen over verzuim, voortijdig schoolverlaten en de functie van de gemeente hierin.

Regionaal programma voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie.

In het kader van de RMC zijn gemeenten verplicht om met scholen en instellingen afspraken te maken om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde Meerjarenplan VSV. [Zie paragraaf 2.1.5 lokale afspraken](#)

1.3 De schoolcontroles

Sinds 1 januari 2012 ligt het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen bij de Inspectie van het Onderwijs.

De Inspectie heeft de wettelijke taak om toezicht te houden op de volgende onderwerpen:

- Handelt het hoofd conform artikel 13a (vakantieverlof wegens de specifieke aard van het beroep een der ouder), tweede lid, of artikel 14, derde lid, eerste volzin (vrijstelling geregeld schoolbezoek bij andere gewichtige omstandigheden tot en met 10 schooldagen),
- Voldoet het hoofd aan een der verplichtingen, opgelegd in de artikelen 18, 21 en 21a (tijdig in – en uitschrijvingen doorgeven en het tijdig melden van ongeoorloofd schoolverzuim),
- Verstreckt het hoofd bij de uitvoering van deze wet juiste of volledige inlichtingen.

De leerplichtambtenaar heeft een signaalfunctie. Als zij constateert dat een school niet handelt conform de geldende wetgeving dan kan er door de leerplichtambtenaar een signaal worden afgegeven via het loket van de Inspectie. De Inspectie bepaalt vervolgens of zij dit als een urgent signaal oppakken.

2. In- en uitschrijven

Voor leerlingen tot 18 jaar geldt de Leerplichtwet: een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat het kind 5 jaar is geworden tot en met het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden. Tot en met 17 jaar geldt de kwalificatieplicht: leerlingen zijn verplicht onderwijs te volgen totdat ze een startkwalificatie hebben.

Een startkwalificatie is een diploma op minimaal niveau mbo-2 of havo.

Leerlingen die een diploma of getuigschrift hebben van het praktijkonderwijs zijn wel leerplichtig maar niet kwalificatieplichtig.

Op grond van de Leerplichtwet moet iedere leerplichtige en iedere kwalificatieplichtige leerling bij een school staan ingeschreven. De ouders zijn hiervoor verantwoordelijk.

Daarnaast is in de Leerplichtwet bepaald wanneer de school een leerling mag uitschrijven.

Voor alle leerlingen binnen het VO (tot 18 jaar en 18 jaar en ouder) geldt de Wet op het Voortgezet Onderwijs en gelden afspraken om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Een voortijdig schoolverlater is een jongere die de school verlaat zonder startkwalificatie.

2.1 Wet- en regelgeving

2.1.1 In- en uitschrijvingen via BRON

Het Basisregister Onderwijs (BRON) bevat in- en uitschrijvingsgegevens en examen- en diplomagegevens van scholen en instellingen. Scholen leveren deze gegevens aan bij DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) en DUO registreert deze gegevens in BRON.

In de wet is het volgende bepaald:

- De scholen geven de in- en uitschrijvingen van leerlingen via DUO door aan BRON;
 - Zij doen dit binnen 7 dagen nadat een in- of uitschrijving bekend is bij de school (Regeling informatievoorziening WVO) <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040429/2019-04-01>

DUO geeft de in- en uitschrijvingen vervolgens binnen 7 dagen door aan de gemeente (WOT 24f art. 3 zie [Wet op het onderwijstoezicht](#))

Binnen 7 dagen

In het kader van de aanpak voortijdig schoolverlaten en handhaving Leerplichtwet is het essentieel dat de gemeente snel op de hoogte is van de in- en uitschrijvingen. Vandaar dat de school in- en uitschrijvingen binnen 7 dagen moet doorgeven.

De wetgever gaat er hierbij van uit dat het leerling administratiesysteem van de school altijd actueel is: zodra een in- of uitschrijving bekend is bij de school, wordt deze geregistreerd in de leerling administratie van de school. Binnen 7 dagen na deze registratie geeft school de gegevens door aan BRON.

2.1.2 Leerplichtwet

De Leerplichtwet geldt voor leerlingen jonger dan 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben. In de Leerplichtwet is bepaald wie verantwoordelijk is voor de inschrijving van een kind en wanneer de verplichting tot inschrijving en geregeld schoolbezoek begint en eindigt (LPW art. 2, 3, 4, 5 en 15).

Uitschrijving tot 18 jaar

Een uitschrijving van een leerling op verzoek van de ouders is alleen toegestaan:

- wegens inschrijving op een andere school (LPW art. 10);
- wanneer ouders aangeven dat zij vertrekken naar het buitenland (LPW art. 5, 6 en 9);
- wanneer er vrijstelling van inschrijving geldt op een van de in de LPW genoemde gronden (LPW art. 5, 5a, 6, 7, 8, 9 en 15).

Verwijdering

Een uitschrijving op basis van een eenzijdige beslissing van de school, zonder dat er een verzoek van de ouders is (zie hierboven), geldt als een verwijdering.

Ook een gedwongen overplaatsing naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), wordt gezien als een verwijdering. Zie hiervoor: [hoofdstuk 8, Verwijderen](#).

2.1.3 Zorgplicht

Met de invoering van het passend onderwijs per 1 augustus 2014 is er voor scholen een zorgplicht indien een leerling wordt aangemeld die een ondersteuningsbehoefte heeft. De school beslist op basis van de aangeleverde gegevens of zij de ondersteuning kunnen bieden die de leerling nodig heeft. Kunnen zij geen invulling geven aan de ondersteuningsbehoefte dan hebben zij een zorgplicht om in eerste instantie binnen hun eigen samenwerkingsverband te zoeken naar een passende onderwijsplek.

De zorgplicht geldt niet als op de school waar de leerling is aangemeld geen plaats beschikbaar is, of indien het bevoegd gezag de ouders bij de aanmelding verzoekt te verklaren dat zij de grondslag van het onderwijs op de school zullen respecteren dan wel te verklaren dat zij de grondslag van het onderwijs op de school zullen onderschrijven, en de ouders dit weigeren te verklaren.

2.1.4 Wet op het Voortgezet Onderwijs

Voortijdig schoolverlater (vsv-er)

Scholen en gemeente werken samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De WVO zegt hierover:

- De school geeft aan de gemeente alle gegevens door die van belang zijn om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en te bestrijden (WVO art. 118h).

In de praktijk gaat dit via DUO: de school meldt in- en uitschrijvingen via DUO aan BRON en DUO geeft deze informatie door aan de gemeente: [zie paragraaf 2.1.1](#).

Deze jongeren worden tot hun 23^e jaar door de gemeente gevolgd en gestimuleerd om alsnog een startkwalificatie te halen.

2.1.5 Lokale afspraken

De gemeente en de scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Voor de aanpak van Voortijdig Schoolverlaters (VSV) komt financiering van het Rijk via de contactgemeente Amsterdam naar de regio. In de regio Zaanstreek-Waterland wordt ter onderbouwing van de subsidie jaarlijks een plan van aanpak opgesteld waarin maatregelen worden vastgesteld om het aantal voortijdig schoolverlaters te reduceren en jongeren in een kwetsbare positie te begeleiden naar een passende vervolgplek (onderwijs, werk of zorg). Als het nodig is, worden maatregelen ter plekke bijgestuurd. Daarmee is het plan van aanpak geen statisch geheel. Partijen zijn regelmatig met elkaar in gesprek om te onderzoeken of zij nog het juiste doen voor de jongeren die dat nodig hebben.

2.2 Stappen school bij inschrijving

De school neemt bij inschrijving de volgende stappen:

1. De school vraagt onderwijskundige informatie over de leerling op bij de vorige school.
2. De school geeft de inschrijving binnen 7 kalenderdagen door aan BRON.

Instroom brugklas

Als een leerling instroomt in de brugklas van het VO, dan vraagt de school onderwijskundige informatie over de leerling op bij de vorige school.

No show

Verschijnt de nieuwe leerling niet bij de start van de opleiding, dan neemt de school contact op met de vorige school van de leerling. Daarnaast meldt de school het verzuim binnen de wettelijke termijnen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar (zie [hoofdstuk 5.4](#)).

LET OP

Zolang de leerling is ingeschreven op school, is de school verantwoordelijk voor het registreren en melden van verzuim.

Wettelijk verzuim moet binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld worden

Als een leerling in werkelijkheid (tijdelijk) een ander traject buiten de school volgt, blijft de school van inschrijving verantwoordelijk voor het tijdig melden van wettelijk ongeoorloofd verzuim. Het is dus zaak dat de school hier goede afspraken over maakt met de locatie waar de leerling onderwijs volgt.

Meer informatie over het melden van verzuim staat in [hoofdstuk 5](#).

2.3 Stappen school bij uitschrijving

Voorafgaand aan uitschrijving

Voordat de school een leerling uitschrijft, moet zij nagaan of dit wettelijk gezien mag en zij moet weten wat het vervolgtraject van de leerling is (zie [paragraaf 2.1.2](#)):

1. Is bekend naar welke school de leerling zal gaan en per wanneer hij daar zal starten?
2. Zo ja, dan neemt de school contact op met de nieuwe school om na te gaan of de leerling daar inderdaad is ingeschreven en per wanneer de leerling daar zal starten.
3. Als de school ervan overtuigd is dat de leerling op een andere school is ingeschreven (de school weet **waar** de leerling staat ingeschreven en **per wanneer** hij daar zal starten), dan schrijft de school de leerling uit op de laatste schooldag voordat de leerling naar de andere school gaat.

Het kan zijn dat ouders voor hun kind een vrijstelling van inschrijving hebben op basis van de Leerplichtwet (LPW art. 5, 5a en 15). Ook dan schrijft de school de leerling uit. De ouders van de leerling kunnen zo'n vrijstelling bij de leerplichtambtenaar aanvragen.

Geen vervolgtraject

Als het niet zeker is dat de leerling is ingeschreven op een andere school (de school is hiervan niet overtuigd), dan mag de school de leerling nog niet uitschrijven. Is de leerling toch vertrokken, dan meldt de school dit direct als vermoedelijk ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar (zie [hoofdstuk 5.4](#)).

Ná uitschrijving

1. De school geeft de uitschrijving binnen 7 kalenderdagen door aan BRON.
2. De school geeft onderwijskundige informatie over de leerling door aan de volgende school

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

Als de leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, **moet** de school in het Verzuimregister van DUO een melding doen van vermoedelijk ongeoorloofd verzuim.

De school mag de leerling **nog niet** uitschrijven, tenzij de leerplichtambtenaar hiervoor toestemming geeft. Zolang de leerling op de school ingeschreven blijft en deze niet bezoekt, herhaalt de school wekelijks de Verzuimmelding via DUO (zie hoofdstuk 5.5).

Als er sprake is van verzuim dat de school nog niet hoeft te melden en school maakt zich zorgen over een goede overstap van de leerling naar de nieuwe school, *mag* zij hiervan altijd een Verzuimmelding via DUO doen. In de toelichting bij de melding moet school dan duidelijk de reden van de melding aangeven.

Eindexamenleerlingen

Vmbo-leerlingen die zijn geslaagd voor het eindexamen, schrijft de school uit in dezelfde week waarin de eindexamenuitslag is vastgesteld. Als de jongere zijn startkwalificatie (kwalificatieplicht) nog niet heeft gehaald moet de school tot 1 oktober actief op zoek naar een vervolgopleiding omdat anders hij/zij een vsv-er wordt als er geen nieuwe schoolinschrijving is.

Is een leerling niet geslaagd voor het eindexamen, dan wordt er allereerst een beslissing genomen of de leerling nog een jaar op school blijft om opnieuw examen te gaan doen. De leerling blijft dan ingeschreven.

Wanneer besloten wordt dat de leerling niet op school zal blijven en de leerling is nog kwalificatieplichtig, dan zijn de ouders verplicht om ervoor te zorgen dat hun kind op een andere school wordt ingeschreven.

- De school heeft daarbij een inspanningsverplichting.
- De leerling kan pas worden uitgeschreven, als een andere school bereid is om de leerling te plaatsen.
- Tot die tijd wordt ervan uit gegaan dat de leerling op de 'oude' school een lesprogramma heeft.
- Is de leerling daarbij ongeoorloofd afwezig, dan meldt de school dit via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar (zie hoofdstuk 5.4).

Gedwongen schoolwisseling/overplaatsing is verwijdering

Het kan zijn dat een leerling vanwege een ernstig incident niet kan blijven op de huidige school. De leerling wordt dan gedwongen overgeplaatst naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur). In dat geval is sprake van een verwijdering. De stappen die school hierbij moet zetten staan in hoofdstuk 8.3.

2.4 VAVO

Het Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO) is in principe bedoeld voor mensen vanaf 18 jaar die alsnog een diploma in het voortgezet onderwijs willen halen.

16- en 17-jarigen

In bepaalde gevallen kunnen ook 16- en 17-jarigen een opleiding in het VAVO volgen. De VO-school waar zij op dat moment zijn ingeschreven, moet akkoord zijn met deelname van de leerling aan het VAVO en de leerling blijft ingeschreven op de huidige VO-school (de zogenaamde Rutte-leerlingen). De school waar de leerling staat ingeschreven blijft er ook voor verantwoordelijk dat wettelijk verzuim van deze leerlingen binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld wordt. Het is zaak dat de school van inschrijving hier goede afspraken over maakt. zie hoofdstuk 5.10.

Met ingang van 1 augustus 2019 is het mogelijk dat een jongere van 17 jaar, die gedurende het schooljaar 18 wordt en niet meer ingeschreven staat op het VO en ook niet terug ingeschreven kan worden, zich zelfstandig aanmeldt bij de VAVO, zonder dat daar een inschrijving op het VO nodig is.

2.5 Verhuizing binnen of buiten Nederland

Soms kiezen ouders ervoor om hun kind in het buitenland naar school te sturen, of het hele gezin verhuist naar het buitenland. Of het gezin verhuist binnen Nederland. Wat moet de school dan doen?

Vóórdat school de leerling mag uitschrijven moet er duidelijkheid zijn over:

1. De datum: wat is de vertrekdatum en wanneer willen de ouders de leerling uitschrijven?
2. De nieuwe school: naar welke school gaat de leerling, in welk land en welke plaats?
3. De inschrijving op de nieuwe school: is de leerling daar al ingeschreven en wanneer zal de leerling daar starten?

Als de ouders **aannemelijk maken** dat hun kind op een andere school is ingeschreven (in Nederland of daarbuiten) en als de school hiervan **overtuigd** is (d.w.z. de school weet waar en per wanneer de leerling is ingeschreven), dan schrijft de school de leerling uit op de laatste schooldag voordat de leerling (naar het buitenland) vertrekt.

Nog niet uitschrijven, wel DUO-melden

Als de leerling vertrekt **zonder dat** ouders aannemelijk hebben gemaakt dat de leerling op een andere school is ingeschreven, dan schrijft de school de leerling **nog niet** uit. De school meldt de afwezigheid van de leerling als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Als de leerling niet op school komt en school heeft van derden vernomen dat het kind naar het buitenland is vertrokken, dan geldt: als de ouders dit niet zelf aan school hebben doorgegeven, blijft de leerling ingeschreven op school en school meldt de afwezigheid als ongeoorloofd verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Bij DUO geldt de volgende afspraak: als de school twijfels of zorgen heeft over een goede overstap naar de nieuwe school, dan schrijft zij de leerling pas uit na overleg met de leerplichtambtenaar.

Als school de leerling heeft uitgeschreven van school, maar hij of zij staat nog wel ingeschreven in Nederland, dan krijgt de leerplichtambtenaar hiervan automatisch een melding. Op basis hiervan stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in. Alle leerplichtige kinderen die in Nederland wonen moeten immers naar school.

In het buitenland naar school

Als een kind in het buitenland naar school zal gaan, dan kunnen de ouders hiervoor een beroep doen op *vrijstelling van inschrijving op een school in Nederland* (LPW art. 5 lid c en art. 9). Dit moeten zij regelen via de leerplichtambtenaar.

Voldoen de ouders aan de eisen die de Leerplichtwet en de Wet basisregistratie personen hieraan stellen, dan ontstaat voor één jaar een vrijstelling van de inschrijvingsplicht op een school in Nederland. De Nederlandse school moet de leerling in dat geval uitschrijven (terwijl ouders hun kind ingeschreven kunnen laten in het bevolkingsregister van Nederland).

De Wet basisregistratie personen stelt in dit geval dat een jongere niet langer dan 8 maanden verblijft in het buitenland gedurende een kalenderjaar. Indien ouders het schooljaar volgend op de vrijstelling weer een beroep doen op deze vrijstelling is de kans zeer groot dat dit de 8 maanden gaat overstijgen. Vanuit Leerplicht ontstaat de vrijstelling, als er aan de voorwaarden is voldaan. Afdeling Burgerzaken zal een adresonderzoek moeten instellen.

In de Leerplichtwet wordt in dit geval gevraagd om een verklaring waaruit blijkt dat de jongere is ingeschreven op de buitenlandse school en deze ook geregeld bezoekt.

2.6 Gedwongen achterlating van kinderen in het buitenland

Het kan voorkomen dat vrouwen/mannen en hun kind(eren) tegen hun zin door hun man/vrouw of ouders in het buitenland worden achtergelaten. Van gedwongen achterlating kan sprake zijn als een leerling langdurig afwezig is (al dan niet met bericht van ouders), of als een leerling na de vakantie niet teruggekeerd is op school.

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan meldt de school deze afwezigheid als ongeoorloofd verzuim bij het Verzuimregister van DUO.
2. Bestaat op school het vermoeden van gedwongen achterlating, dan bespreekt de school dit met de leerplichtambtenaar en in het zorgoverleg.
3. De school meldt het vermoeden van gedwongen achterlating bij Veilig Thuis.

De Leerplichtwet blijft voor deze kinderen van kracht zolang zij in Nederland staan ingeschreven.

School en leerplichtambtenaar houden elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen. De school informeert de leerplichtambtenaar als de leerling weer terug is.

2.7 Nieuwkomers

Nieuwkomers zijn leerlingen die pas in Nederland zijn en niet of nauwelijks Nederlands onderwijs hebben gevolgd. Deze leerlingen beheersen de Nederlandse taal onvoldoende om meteen regulier onderwijs te volgen.

De Internationale Schakelklas (ISK) van de SG W,J, Bladergroen in Purmerend verzorgt onderwijs voor nieuwkomers met extra lessen Nederlands, ter voorbereiding op het Voortgezet Onderwijs of het Middelbaar Beroeps Onderwijs Gedurende het hele jaar kunnen kinderen van 12 tot 18 jaar worden aangemeld bij de ISK.

2.8 Detentie of gesloten behandelcentrum

Het kan zijn dat een leerling in detentie of in een gesloten behandelcentrum is geplaatst. Jongeren tot 18 jaar krijgen in de gesloten instelling onderwijs aangeboden en de organisatie die dit onderwijs verzorgt schrijft de leerling in.

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan neemt de school dezelfde dag contact op met leerling en/of ouders om te informeren naar de reden van afwezigheid van de leerling.
2. Als de leerling gesloten is geplaatst, verifieert de school dat bij de betreffende instelling.
3. Als het zeker is dat de leerling gesloten is geplaatst, informeert de school de leerplichtambtenaar over start en einde van de plaatsing.
4. In de verzuimregistratie moet de reden van afwezigheid duidelijk zijn.

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

- Als de school (na eigen onderzoek) niet zeker weet waarom de leerling afwezig is, doet de school bij 16 uur afwezigheid een melding in het Verzuimregister van DUO. De school kan ook eerder melden, zie paragraaf 5.8.

Wanneer uitschrijven?

Een leerling in detentie of in een behandelcentrum wordt begeleid door een medewerker van jeugdreclassering of andere hulpverlener/begeleider. Deze persoon heeft als taak te zorgen voor de schoolloopbaan na detentie of behandelcentrum. De school van herkomst kan met deze persoon overleggen over het vervolg van de schoolloopbaan. **Het gaat hierbij vaak om maatwerk!**

In het algemeen geldt:

- Als de leerling gesloten is geplaatst, schrijft de school die het onderwijs in de gesloten instelling verzorgt, de leerling in.
- Als de leerling op die andere school is ingeschreven, mag de school van herkomst de leerling uitschrijven.

2.9 Zwangerschap en tienermoeders

Zwangerschap is geen reden om een leerling uit te schrijven. Om te voorkomen dat zwangere leerlingen en tienermoeders voortijdig met school stoppen, is het wel belangrijk dat de begeleiding van deze leerlingen goed verloopt. Het is raadzaam binnen de school een contactpersoon aan te wijzen voor deze leerlingen.

Een zwangere leerling heeft recht op zwangerschapsverlof, net als iemand die werkt. Is de leerling jonger dan 18 jaar, dan moeten haar ouders voor de duur van het zwangerschapsverlof een *vrijstelling van geregeld schoolbezoek* aanvragen bij de leerplichtambtenaar.

Als de leerling vóór of ná het zwangerschapsverlof zonder geldige reden niet op school komt, meldt de school dit via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

In [hoofdstuk 5.14](#) leest u hierover meer.

3. Registreren van verzuim

Schoolverzuim betekent: het niet aanwezig zijn bij lessen of activiteiten van het lesrooster op school of buiten school.

De verzuimregistratie geeft inzicht in het verzuim per leerling. Het is de basis voor elke actie die de school en de leerplichtambtenaar kunnen ondernemen om verzuim te verminderen en te voorkomen.

Op basis van de verzuimregistratie per leerling kan de school het verzuim op de juiste gronden en binnen de wettelijke termijnen via het verzuimregister aan de leerplichtambtenaar melden.

Op basis van de totale verzuimregistratie kan de school het schoolverzuim meten en haar verzuimbeleid zo nodig aanpassen.

3.1 Wet- en regelgeving

3.1.1 Leerplichtwet

De Leerplichtwet geeft aan welke gegevens de school moet bijhouden over de aan- en afwezigheid van leerlingen:

- De directeur houdt aantekening van het verzuim van de leerlingen en hij vermeldt daarbij niet alleen of deze geoorloofd of ongeoorloofd waren, maar ook de reden van elk geoorloofd verzuim (Memorie van toelichting Leerplichtwet 1969 en Leerplichtregeling 1995 art. 2 zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0007471/geldigheidsdatum_30-04-2015)).

3.1.2 Wet op het Voortgezet Onderwijs

In het Bekostigingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs is het volgende bepaald:

- De directeur van de school draagt er zorg voor dat een overzichtelijke administratie van het verzuim van de leerlingen op school beschikbaar is (BB WVO, art. 3 zie <http://wetten.overheid.nl/BWBR0005672/2016-08-01>).

Stage

Bij sommige opleidingen maakt een buitenschools praktijkgedeelte (stage) onderdeel uit van het onderwijsprogramma. De school is verantwoordelijk voor het registreren van verzuim van leerlingen tijdens het lesrooster op school en tijdens de stage-uren buiten school.

3.2 Inrichting van de verzuimregistratie

De verzuimregistratie moet een kloppend beeld geven van het verzuim per leerling, per lesuur en tijdens stage. Kloppend wil zeggen: de verzuimregistratie moet inzichtelijk, actueel, betrouwbaar en in overeenstemming zijn met het gerealiseerde les- en stagerooster.

Om aan deze voorwaarden te kunnen voldoen zijn de volgende aspecten belangrijk:

- De registratie is systematisch van opzet:
 - het is duidelijk hoe en hoe vaak geregistreerd wordt;
 - het is duidelijk wie hiervoor verantwoordelijk is;
 - er wordt eenduidig geregistreerd, volgens een afgesproken codering.
- Dit alles is beschreven in een verzuimprotocol (zie [hoofdstuk 4.3](#)).
- Dit protocol is geïmplementeerd binnen de school.
- De directie volgt en controleert het proces van registreren en zij stuurt dit zo nodig bij.

Verder geldt het volgende:

- De verzuimregistratie vindt minimaal dagelijks plaats.
- Er wordt onderscheid gemaakt in geoorloofd en ongeoorloofd verzuim.
- Bij geoorloofd verzuim wordt de reden aangetekend.
- Hierbij worden eenduidige verzuimcodes gebruikt (zie [paragraaf 3.3](#)).
- De verzuimregistratie geeft altijd een kloppend overzicht van het verzuim per leerling per lesuur en tijdens stage.

Verzuim tijdens stage

- Verzuim tijdens stage is binnen één week bij school bekend en wordt door de school wekelijks geregistreerd.
- Bij verzuim worden de uren die op school en tijdens stage zijn verzuimd bij elkaar opgeteld.

3.3 Verzuimcodes

De school moet het geoorloofde en het ongeoorloofde verzuim bijhouden, en bij geoorloofd verzuim moet zij de reden aantekenen.

Geoorloofd of ongeoorloofd verzuim?

Geoorloofd verzuim is verzuim met geldige reden, ongeoorloofd verzuim is verzuim zonder geldige reden: meer hierover staat in [hoofdstuk 5.3](#).

Verzuim dat is ingehaald

Sommige scholen hebben als strafmaatregel dat een leerling ongeoorloofde afwezigheid moet inhalen. Hierbij geldt: ook als de leerling de uren heeft ingehaald, mag de ongeoorloofde afwezigheid waarvoor de leerling wordt gestraft achteraf **niet** uit de verzuimregistratie worden gehaald! Zie verder [hoofdstuk 5.3](#).

Verzuimcodes

De meeste scholen maken gebruik van verzuimcodes, om het verzuim eenduidig en overzichtelijk bij te houden.

Hieronder staat een aantal soorten verzuim waarvoor de school verzuimcodes kan afspreken. Hierbij moet duidelijk zijn of het geoorloofd of ongeoorloofd verzuim betreft.

Ongeoorloofd verzuim:

- Afwezig zonder bericht
- Afwezig zonder geldige reden
- Te laat

Geoorloofd verzuim:

- Ziek
- Ziek naar huis
- Dokters-, tandarts- en ziekenhuisbezoek (medisch)
- Verlof (vakantieverlof vanwege de aard van het beroep van de ouders óf verlof vanwege gewichtige omstandigheden)
- Afwezigheid wegens voldoen aan religieuze verplichting
- Schorsing
- Uit de les gestuurd
- Stage

Let op: school mag geoorloofd verzuim niet melden bij de leerplichtambtenaar omdat hier geen wettelijke grondslag voor is. Wanneer er twijfel is of het verzuim geoorloofd is kan de school overleggen met de leerplichtambtenaar.

In [hoofdstuk 5](#) leest u meer over het melden van verzuim en het vervolg hierop.

4. Verzuimbeleid: voorkomen en aanpakken van verzuim

Een goede relatie tussen school, leerlingen en ouders vormt de basis van een effectief verzuimbeleid. Alle partijen hebben hierbij hun eigen rol.

Ouders zorgen ervoor dat hun kind naar school gaat en zij informeren de school als hun kind afwezig is. De school hanteert duidelijke regels bij het voorkomen en aanpakken van verzuim, zodat ouders en leerlingen, maar ook medewerkers van scholen weten waar zij aan toe zijn en wat er van hen wordt verwacht.

4.1 Wet- en regelgeving

4.1.1 Wet op het Voortgezet Onderwijs

In de WVO art. 24a staat een aantal bepalingen over de communicatie van het verzuimbeleid:

- De school is verplicht om in de schoolgids aan te geven hoe zij schoolverzuim voorkomt en welke maatregelen zij neemt als verzuim wordt geconstateerd.
- De schoolgids bevat ook informatie over de wijze waarop de zorg voor de leerling wordt vormgegeven.
- Het bevoegd gezag reikt de schoolgids uit aan de ouders bij de inschrijving en jaarlijks na de vaststelling van de schoolgids.

4.1.2 Regionaal programma voortijdig schoolverlaten

De gemeente en scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om voortijdig schoolverlaten terug te dringen. Zie paragraaf 2.1.5.

4.2 Schoolgids en voorlichting aan ouders en leerlingen

Het aanspreken van ouders en leerlingen op verzuim moet gebaseerd zijn op duidelijke regels. Ouders krijgen jaarlijks de schoolgids, op papier of via de website.

In de schoolgids staat duidelijk beschreven wat de school van ouders verwacht bij de schoolgang van hun kind. Er staat bijvoorbeeld in wat een ouder moet doen als een kind ziek is, en hoe en wanneer verlof kan worden aangevraagd.

Ook staat beschreven hoe de verzuimaanpak op school is georganiseerd en wat ouders hierbij van school kunnen verwachten. Er staat bijvoorbeeld in welke maatregelen de school neemt bij te laat komen en de mogelijkheid van een Halt-afdoening.

In de schoolgids benoemt de school ook welke (extra) zorg de school kan bieden, hoe dit is georganiseerd, welke instanties deel uitmaken van het zorgoverleg en welke taken zij hebben. Ook heeft de school opgenomen hoe zij om gaan met de veiligheid (o.a. pesten) Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2016/07/18/zorgplicht-sociale-veiligheid-leerlingen-op-school>

De tekst in de schoolgids moet eenduidig zijn en overeenkomen met de praktijk.

4.3 Verzuimprotocol

Alle scholen hebben een verzuimprotocol, waarin wordt beschreven welke medewerker welke actie onderneemt in geval van verzuim van een leerling:

- Welke medewerkers spelen een rol bij de verzuimaanpak?
- Hoe en door wie wordt verzuim bijgehouden?
- Welke medewerker heeft het overzicht van het verzuim van de leerlingen?
- Welke medewerker constateert wettelijk verzuim?
- Welke medewerker meldt het wettelijk verzuim via het Verzuimregister van DUO bij de leerplichtambtenaar?
- Welke medewerker mailt het verzuimoverzicht en aanvullende informatie rondom het verzuim naar de leerplichtambtenaar?
- Wie vervangt een medewerker met verzuimtaken bij diens afwezigheid?

Verder wordt beschreven hoe de school handelt bij verzuim:

- Wat is de aanpak bij te laat komen en welke medewerker(s) voeren dit uit?
- Wat wordt verstaan onder frequent ziekteverzuim? Wat is de aanpak hierbij en welke medewerker(s) voeren dit uit?
- Wat doet de school bij beginnend verzuim en welke medewerker onderneemt dan actie?
- Wat doet de school bij aanhoudend verzuim en welke medewerker onderneemt dan actie?

4.4 Zorgadviesteam en Multidisciplinair overleg

De leerplichtambtenaar heeft tot taak zoveel mogelijk preventief te werken. Goede samenwerking tussen de school, leerplichtambtenaar en zorgpartners voorkomt escalatie van problemen met en van leerlingen. Daarom is structureel en geregeld contact tussen school, leerplichtambtenaar en zorgpartners noodzakelijk. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met de bescherming van de privacy van de leerling.

Een VO-school kan hiervoor een zorgadviesteam (ZAT) hebben ingericht. Dat is bij sommige scholen het geval en de leerplichtambtenaar is daar bij aanwezig.

In een Multidisciplinair overleg (MDO) gaan ouders, leerling, school en hulpverleners met elkaar om de tafel om gezamenlijk tot een plan te komen waarbij het recht op leren zoveel mogelijk wordt geborgd en voor de desbetreffende leerling maatwerk afgesproken wordt. De school stemt met de leerplichtambtenaar af of zijn/haar aanwezigheid is gewenst of niet en koppelt het resultaat terug.

5. Melden van schoolverzuim

Schoolverzuim betekent: het niet aanwezig zijn bij lessen of activiteiten van het lesrooster op school of buiten school. Op grond van de Leerplichtwet zijn ouders verantwoordelijk voor het informeren van de school als hun leerplichtige kind afwezig is.

De wet maakt onderscheid tussen geoorloofd en ongeoorloofd schoolverzuim: geoorloofd verzuim is verzuim met geldige reden; ongeoorloofd verzuim is verzuim zonder geldige reden.

In de wet is vastgelegd wanneer de school ongeoorloofd verzuim moet melden via het verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Verzuimbepalingen over leerlingen tot 18 jaar staan in de Leerplichtwet. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs staan de bepalingen over leerlingen van 18-23 jaar zonder startkwalificatie.

5.1 Wet- en regelgeving

5.1.1 Leerplichtwet (tot 18 jaar)

De Leerplichtwet is van toepassing op leerlingen tot 18 jaar.

Geregeld schoolbezoek

In de Leerplichtwet is vastgelegd dat een leerling de school geregeld moet bezoeken:

- Ouders zijn verplicht te zorgen dat hun kind de school geregeld bezoekt en jongeren vanaf 12 jaar zijn zelf ook verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek (LPW art. 2).
- Het schoolbezoek vindt geregeld plaats, zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd (LPW art. 4).
- Ouders moeten de school in kennis te stellen of een verzoek doen in verband met de afwezigheid van hun kind en de reden daarvoor (LPW art. 11, 12 en 13). Meer over verlof en vrijstelling staat in [hoofdstuk 6](#).

Wettelijk verzuim melden

Over het melden van verzuim staat in de Leerplichtwet het volgende beschreven:

- Als een leerling zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd en dit verzuim gedurende een periode van 4 opeenvolgende lesweken in totaal 16 uren les- of praktijktijd bedraagt, meldt de school dit onverwijld in het Verzuimregister van DUO, zo mogelijk met opgave van de reden van het verzuim (LPW art. 21a).

5.1.2 Wet op het Voortgezet Onderwijs

Het Bekostigingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs bepaalt:

- De directeur van de school draagt er zorg voor dat een overzichtelijke administratie van het verzuim van de leerlingen op school beschikbaar is (BB WVO, art. 3).

Vanaf 18 jaar

Bij leerlingen van 18 of ouder geldt de Leerplichtwet niet meer, ook niet als zij op het VO zitten.

De Wet op het Voortgezet Onderwijs zegt over het melden van verzuim van leerlingen van 18-23 jaar zonder startkwalificatie:

- De school meldt ongeoorloofd verzuim van een aaneengesloten periode van 4 opeenvolgende lesweken onverwijld in het Verzuimregister van DUO (WVO art. 28a) of een door het bevoegd

gezag te bepalen kortere periode (in de praktijk wordt veelal de meldtermijn van 16 uur in een periode van 4 weken gehanteerd).

5.2 Actie school bij afwezigheid leerling

Als een leerling afwezig is, moet de school zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen over de oorzaak van het verzuim van de leerling en aantoonbaar actie ondernemen om de leerling weer op school te krijgen. Deze acties staan beschreven in het verzuimprotocol van de school (zie [hoofdstuk 4.3](#)).

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan neemt de school dezelfde dag contact op met leerling en/of ouders om te informeren naar de reden van afwezigheid van de leerling.
2. De school spreekt de ouders van de leerling aan op het verzuim van hun kind. Bij leerlingen van 12 jaar en ouder spreekt de school ook de leerling zelf aan.
3. De school maakt afspraken met de leerling over het verzuim, legt deze afspraken vast en ziet erop toe dat de afspraken nagekomen worden.
4. Houdt het verzuim aan, dan onderzoekt de school of de leerling extra ondersteuning of begeleiding nodig heeft om de opleiding te kunnen vervolgen (schoolmaatschappelijk werk, schuldhulpverlening etc.).
5. De school doet één of meer meldingen in het Verzuimregister van DUO bij ongeoorloofd verzuim van 16 klokuren les- of praktijktijd binnen 4 aaneengesloten lesweken of eerder volgens afspraken tussen school en leerplicht (zie [paragraaf 5.4](#) en [paragraaf 5.8](#)).
6. De school houdt per leerling een dossier bij van het verzuim van de leerling (geoorloofd en ongeoorloofd) en de inspanningen die de school heeft verricht om het verzuim aan te pakken (bv. afspraken met de leerling, kopieën van brieven, bespreking in ZAT, inzetten van schoolmaatschappelijk werk, schoolarts, etc.).

5.3 Geoorloofd of ongeoorloofd verzuim?

Als een leerling afwezig is, onderzoekt de school of het gaat om geoorloofd of ongeoorloofd verzuim. Geoorloofd verzuim is verzuim met geldige reden, ongeoorloofd verzuim is verzuim zonder geldige reden.

Verzuim dat is ingehaald

Sommige scholen hebben als strafmaatregel dat een leerling gespijbelde uren moet inhalen. Hierbij geldt:

Ook als de leerling de gemiste uren heeft ingehaald, mag de ongeoorloofde afwezigheid waarvoor de leerling is gestraft achteraf **niet** uit de verzuimregistratie worden gehaald!

De verzuimregistratie moet immers een kloppend beeld geven van het werkelijke verzuim per leerling per lesuur. Dit staat los van het sanctiebeleid van de school. Het is vanzelfsprekend heel goed dat scholen meteen op ongeoorloofde afwezigheid of te laat komen een reactie geven. Maar als verzuimde uren uit de verzuimregistratie worden gehaald, geeft de verzuimregistratie geen kloppend beeld meer van het verzuim; er is dan wel verzuim geweest, maar het is niet meer zichtbaar. Daarnaast kan de school dan niet meer goed bijhouden of de strafmaatregel effect heeft en het verzuim vermindert.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuim is geoorloofd verzuim. School is *nooit* wettelijk verplicht ziekteverzuim te melden bij leerplicht via DUO. Pas bij een vermoeden van ongeoorloofd ziekteverzuim (bijvoorbeeld als kind/ouders niet willen meewerken aan een onderzoek naar de belastbaarheid door de jeugdarts) *moet* de school dit, vanaf een omvang van 16 uur per 4 schoolweken, melden bij leerplicht via DUO (onder 'relatief verzuim'). [Zie 5.11 Ziekteverzuim](#).

5.4 Wettelijk verzuim melden via Verzuimregister van DUO

Bij ongeoorloofd verzuim van **16 uren** les- of praktijktijd binnen 4 opeenvolgende lesweken, informeert de school **onverwijld** de leerplichtambtenaar.

Hierbij geldt:

- Bij lesuren van minder of gelijk aan 60 minuten geldt: de school meldt bij 16 lesuren.
- Bij lesuren van meer dan 60 minuten en bij gedifferentieerde lesuren geldt: de school rekent de lesuren om naar klokuren en meldt bij 16 klokuren.
- Ongeoorloofd verzuim van leerlingen van 18-23 jaar wordt ook gemeld bij 16 lesuren.
- Onverwijld wil zeggen: binnen 5 werkdagen.
- School meldt wettelijk verzuim via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Stappen melding

1. School meldt het verzuim via het digitaal verzuimloket DUO aan de leerplichtambtenaar.
2. School vermeldt hierbij om wat voor soort verzuim het gaat (zie paragraaf 5.7).
3. School mailt tegelijkertijd het verzuimoverzicht naar de leerplichtambtenaar.
4. Gaat het om een leerling uit een andere gemeente, dan stuurt de school het verzuimoverzicht naar de leerplichtambtenaar van de woongemeente van deze leerling.
5. Dit verzuimoverzicht moet zodanig zijn, dat de leerplichtambtenaar op basis hiervan het verzuim van de leerling kan beoordelen.
6. School geeft de leerplichtambtenaar aanvullende informatie rondom het verzuim:
 - de (vermoedelijke) reden van verzuim
 - de acties die de school heeft ondernomen
 - de reactie van de leerling hierop
 - welke inzet de school verwacht van de leerplichtambtenaar
7. School informeert de ouders van de leerling over de melding.

Ná de melding

- De school blijft ook na een Verzuimmelding via DUO inspanningen verrichten om het verzuim terug te dringen. Bij de eerste Verzuimmelding via DUO wordt een einddatum aangegeven. Als de leerling regelmatig blijft verzuimen (**aanhoudend verzuim**), doet de school Verzuimmelding via DUO en van elke 16 lesuren ongeoorloofd verzuim binnen 4 lesweken. Deze herhaalmeldingen zijn aansluitend op de eerste melding en hebben ook een einddatum. Na 4 weken aaneengesloten meldingen komt er vanuit DUO een signaal naar de school en de gemeente over een mogelijke potentiële langdurig relatief verzuimer. De school constateert of hiervan sprake is en registreert aansluitend op de laatste vervolgmelding de leerling dan als langdurig relatief verzuimer en voegt hier geen einddatum aan toe. Dit melden is een wettelijke verplichting en staat los van de inspanningen door de school en het contact met de leerplichtambtenaar.

5.5 Aanhoudend, aaneengesloten en langdurig relatief verzuim

Aanhoudend verzuim

- Hiermee wordt bedoeld: de leerling verzuimt, komt weer naar school en verzuimt opnieuw.
- Dit verzuim moet steeds opnieuw gemeld worden, bij elke 16 uur verzuim in 4 lesweken.
- Deze melding heet melding van aanhoudend verzuim.

Aaneengesloten verzuim

- Hiermee wordt bedoeld: de leerling verzuimt en komt tussendoor niet meer terug op school.
- Dit verzuim moet wekelijks gemeld worden.
- Deze melding heet vervolgmelding.

Langdurig relatief verzuim

- Hiermee wordt bedoeld: de leerling verzuimt aaneengesloten vier weken of langer
- Dit verzuim moet gemeld worden wanneer de leerling na vier weken geen onderwijs volgt

- Deze melding moet ook worden doorgegeven aan het Samenwerkingsverband

5.6 Hoe bereken je 16 uur verzuim en wat is de 1^e verzuimdag?

In elke Verzuimmelding via DUO geeft school aan wat de 1^e verzuimdag is van het verzuim waarvoor deze Verzuimmelding via DUO wordt gedaan.

In het kader hieronder wordt dit verder uitgelegd:

Aanhoudend verzuim, bijvoorbeeld:

- Tussen **1 november** en **14 november** is leerling in totaal 16 lesuren ongeoorloofd afwezig
- De school moet binnen 5 werkdagen na 14 november een Verzuimmelding via DUO doen
- De school doet deze Verzuimmelding via DUO bv. op 19 november
- De school geeft in deze Verzuimmelding via DUO als **1^e verzuimdag** op: **1 november**.

Vanaf **15 november** (meteen na overschrijding van de eerste 16 lesuren) begint een nieuwe periode van 4 lesweken en begin je opnieuw 16 lesuren te tellen.

Je gaat dus niet pas opnieuw tellen na de Verzuimmelding via DUO!

- Tussen **15 november** en **28 november** is leerling opnieuw 16 lesuren ongeoorloofd afwezig
 - De school moet opnieuw binnen 5 werkdagen na 28 november een Verzuimmelding via DUO doen
 - De school doet deze Verzuimmelding via DUO bv. op 3 december
 - De school geeft in deze Verzuimmelding via DUO als **1^e verzuimdag** op: **15 november**.
- Etc.

Aaneengesloten verzuim, bijvoorbeeld:

- Tussen **1 november** en **5 november** is leerling in totaal 16 lesuren ongeoorloofd afwezig
- Het blijkt dat de leerling hierna continu afwezig blijft en tussendoor niet meer terugkomt op school
- De eerste Verzuimmelding via DUO moet school doen binnen 5 werkdagen na 5 november.
- De school doet deze Verzuimmelding via DUO bv. op 8 november. De meldperiode start op 1 november en eindigt op 5 november.
- Daarna moet de school wekelijks een Verzuimmelding via DUO doen
- De school geeft in deze Verzuimmelding via DUO en steeds een begin en einddatum aan van de week waarin het verzuim voortduurt
- Na 4 weken komt er een signaal vanuit DUO, waarop de school kan aangeven of er sprake is van een langdurig relatief verzuimer. De leerling kan dan geregistreerd worden als langdurig relatief verzuimer en er wordt geen einddatum opgenomen. Zodra de leerling weer naar school gaat, wordt die dag als einddatum opgevoerd.

5.7 Soorten verzuim in Verzuimregister van DUO

De school meldt verzuim via het digitaal verzuimloket aan de leerplichtambtenaar en zij geeft in het Verzuimregister van DUO aan wat voor soort verzuim het betreft.

Zij heeft hierbij de keuze uit één van de volgende verzuimsoorten:

16 uren per 4 weken 18-: ongeoorloofd verzuim van 16 lesuren of meer binnen 4 lesweken.

Langdurig relatief verzuim 18-: ongeoorloofd verzuim van 4 weken aaneengesloten of langer

Overig verzuim: verzuim minder dan 16 lesuren binnen 4 lesweken.

Luxe verzuim: ongeoorloofde afwezigheid doordat de leerling buiten de schoolvakanties om op vakantie gaat.

RMC-verzuim 18+: ongeoorloofd verzuim van een 18-23-jarige zonder startkwalificatie.

5.8 Eerder melden mag!

De school kan en mag verzuim ook eerder via het Verzuimregister van DUO melden, dus vóóordat er sprake is van ongeoorloofd verzuim van 16 lesuren binnen 4 lesweken. Bijvoorbeeld als er zorgen zijn over het verzuimgedrag van een leerling of als de maatregelen van de school geen effect hebben op het verzuim.

LET OP

Als school verzuim meldt van minder dan 16 lesuren binnen 4 lesweken, moet zij kunnen laten zien dat zij zelf inspanningen heeft verricht om het verzuim van de leerling aan te pakken (zie [paragraaf 5.2](#)).

Bij luxe verzuim hoeft dit niet: school moet dit meteen melden.

Eerder melden kan bijvoorbeeld in het geval van:

- Ongeoorloofd verzuim van minder dan 16 lesuren binnen 4 lesweken:
 - met mogelijk problematische achtergrond;
 - of in combinatie met regelmatig te laat komen.
- Regelmatig te laat komen.
- Zorgwekkend Ziekteverzuim nadat de Jeugdarts is ingeschakeld (zie [paragraaf 5.11](#)).
- Verzuim rondom schoolvakanties.
- Ongeoorloofd verzuim na afwijzing van een verlofaanvraag.
- Vertrek naar het buitenland (zie [paragraaf 5.12](#)).
- Leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen.

Richtlijn Te laat en/of beginnend verzuim: de 5 –12- 20 aanpak volgens lokale afspraken

- Vanaf 5 x Te Laat en/of verzuim onderneemt de school actie richting de leerling/ouders.
- Vanaf 12 x Te Laat en/of verzuim meldt de school het verzuim in het Verzuimregister van DUO naar Leerplicht
- Bij 20 x Te Laat en/of verzuim *vanaf begin schooljaar* meldt de school opnieuw het verzuim in het Verzuimregister van DUO naar Leerplicht.

De leerplichtambtenaar gaat met de leerling in gesprek op school op een vaste dag in de week. Indien het verzuim na het gesprek aanhoudt, meldt de school opnieuw het verzuim.

5.9 Wat gebeurt er na een melding?

Onderzoek leerplichtambtenaar

Wat er gebeurt na een melding schoolverzuim is beschreven in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). De MAS is opgesteld door ketenpartners betrokken bij schoolverzuim en beschrijft de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar en betrokken ketenpartners m.b.t. schoolverzuim. Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp staat bij de aanpak voorop. Meer lezen? Kijk hier: <http://www.ingrado.nl/kennisdossiers/leerplichtdossier/verzuim/instrumenten/mas>

Na ontvangst van een melding stelt de leerplichtambtenaar een onderzoek in. Dit kan bestaan uit het volgende:

- nadere informatie inwinnen bij de school (en eventueel bij derden als hiervoor een wettelijke grondslag is vanuit de AVG);
- in gesprek gaan met de leerling op school (bij Te Laat en/of beginnend verzuim); leerling en/of ouders oproepen voor een gesprek of verhoor op kantoor (bij wettelijk verzuim).

Bij het bepalen van de oorzaak van het verzuim onderzoekt de leerplichtambtenaar of er sprake is van onwil of van onmacht.

Op basis van het onderzoek zal de leerplichtambtenaar allereerst proberen afspraken te maken met de ouders (en met jongeren vanaf 12 jaar) om het verzuim te laten stoppen. Heeft dit geen resultaat dan maakt de leerplichtambtenaar, in overleg met de ketenpartners een afweging wat betreft de best mogelijke aanpak. Grofweg zijn er 4 mogelijkheden:

Vrijwillige (jeugd)hulp
HALT-straf schoolverzuim
Dwang in civiel kader
Dwang in strafrechtelijk kader

In voorkomende gevallen kan er worden gekozen voor een combinatie van deze mogelijkheden.

De leerplichtambtenaar kan de ouders verwijzen naar loket jeugd (de toegang tot vrijwillige hulp). Vooraf aan deze verwijzing stemt de leerplichtambtenaar dit af met de school. Het schoolmaatschappelijk werk kan ook worden ingeschakeld. Als de vrijwillige hulpverlening niet tot resultaat leidt, wegens gebrek aan medewerking van de jongere en/of zijn ouders of om andere reden stagneert, consulteert de leerplichtambtenaar Veilig Thuis en of de RvdK om af te stemmen over het vervolg; civielrechtelijk of strafrechtelijk (het opmaken van een proces verbaal)

Bij zorgen omtrent de leerling kan de leerplichtambtenaar:

- een melding maken in verwijzindex Risicojongeren (MULTIsignaal in deze regio);
- de school vragen om een zorgmelding te doen bij Veilig Thuis
- het stappenplan van de meldcode kindermishandeling volgen ([zie 5.15](#)).

Halt-afdoening

De Halt-regeling is bedoeld voor leerlingen tot 18 jaar met beginnend verzuim, die al duidelijk zijn aangesproken en gewaarschuwd door de school. Er mag geen sprake zijn van zorgelijke problematiek en ouders en leerling moeten toestemming hebben gegeven voor Halt. Een Halt-afdoening kan slechts eenmaal worden gegeven.

Een leerplichtambtenaar kan een jongere met beginnend ongeoorloofd schoolverzuim en/of te laat komen doorverwijzen naar Halt.

Voor meer informatie: zie de [website van Halt](#).

Justitie – Openbaar Ministerie

Het OM behandelt het proces-verbaal van de leerplichtambtenaar in een leerplichtzitting. Tijdens deze zitting wil het OM kunnen beoordelen of het verzuim van de leerling na het opmaken van het proces-verbaal is gestopt. Zodra de datum van de leerplichtzitting bekend is, vraagt de leerplichtambtenaar aan de school om een recent verzuimoverzicht en informatie over de schoolgang van de leerling.

Naar aanleiding van het proces-verbaal van de leerplichtambtenaar kan de rechter onder andere de volgende maatregelen opleggen:

- een maatregel Hulp en Steun: gedwongen hulpverlening voor jongeren vanaf 12 jaar;
- een werkstraf, een taakstraf of een voorwaardelijke straf voor jongeren vanaf 12 jaar;
- een geldboete voor ouders of voor jongeren vanaf 12 jaar.

Raad voor de Kinderbescherming

Naar aanleiding van de bemoeienis die volgt op de (zorg-)melding bij het sociaal wijkteam of Veilig Thuis kan de jeugdige worden ingebracht voor bespreking aan een Beschermingstafel. Zo nodig kan de Beschermingstafel beslissen om over te gaan tot onderstaande stap, te weten het indienen van een Verzoek tot Onderzoek (VTO) bij de RvdK; • Een VTO bij de RvdK wordt ingediend door de gemeente of door Veilig Thuis (in geval van een ernstige bedreiging van de veiligheid of ontwikkeling van een jeugdige en/of als de vrijwillige hulp niet effectief is en ouders niet bereid of in staat zijn om mee te werken). Dit kan ook naar aanleiding van andere problematiek waarvan schoolverzuim mogelijk een onderdeel is. De RvdK start dan een kinderbeschermingsonderzoek en kan op basis daarvan bij de kinderrechter een verzoek tot een kinderbeschermingsmaatregel indienen zodat hulp in het gedwongen kader kan worden opgelegd (bv. een ondertoezichtstelling).

Thuiszittersoverleg

Het is belangrijk dat een leerling die langdurig verzuimt, goed begeleid wordt en er uitwisseling is met de juiste partners van jeugdzorg, onderwijs en leerplicht. In het thuiszittersoverleg wordt de leerling met leerplicht, jeugdzorg en het SWV besproken en bepaalt wie de regie heeft en wat er nodig is om de situatie te veranderen. Per casus kan ook de zorg coördinator van de school hierbij aansluiten.

Vanaf 18 jaar

Voor leerlingen van 18 of ouder geldt de Leerplichtwet niet meer, ook niet als zij nog op het VO zitten. Dit betekent dat de leerplichtambtenaar geen sanctiemogelijkheden heeft, zoals bij leerplichtige leerlingen.

De leerplichtambtenaar kan wel:

- proberen de leerling te motiveren om weer naar school te gaan;
- de leerling wijzen op de schoolregels;
- de school adviseren tot een sanctie binnen het eigen verzuimbeleid;
- doorverwijzen naar hulpverlening in of buiten de school.

5.10 Leerling die elders onderwijs volgt

Wettelijk is het zo dat de school waar de leerling is ingeschreven (de stamschool) verantwoordelijk is voor het tijdig melden van ongeoorloofd verzuim in het Verzuimregister van DUO. Wettelijke verzuim moet binnen 5 werkdagen via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar gemeld worden.

Als een leerling in werkelijkheid (tijdelijk) een ander traject buiten de stamschool volgt, bv. VAVO, is het zaak dat de stamschool hier goede afspraken over maakt met de locatie waar de leerling onderwijs volgt.

Stappen school

1. De stamschool geeft aan de leerplichtambtenaar door dat de leerling (tijdelijk) een traject buiten de school volgt.
2. De stamschool spreekt met de locatie waar de leerling onderwijs volgt af, hoe en wanneer zij op de hoogte wordt gesteld van wettelijk ongeoorloofd verzuim. Dit moet zo geregeld zijn dat de stamschool het verzuim binnen 5 werkdagen kan melden in het Verzuimregister van DUO.
3. Zodra de locatie waar de leerling onderwijs volgt aan de stamschool doorgeeft dat er sprake is van wettelijk ongeoorloofd verzuim, meldt de stamschool dit verzuim in het Verzuimregister van DUO.
4. In de Verzuimmelding via DUO geeft de stamschool aan op welke locatie de leerling onderwijs volgt.
5. Als de leerling weer terugkomt op de stamschool, geeft deze school dit door aan de leerplichtambtenaar.

5.11 Ziekteverzuim

Bij langdurig of frequent ziekteverzuim kan de schoolloopbaan van de leerling in gevaar komen. Daarom is het belangrijk dat ziekteverzuim vroegtijdig wordt gesignaleerd, zodat op tijd de juiste aanpak wordt ingezet. Zo kunnen we ervoor zorgen dat de leerling zoveel en goed mogelijk weer naar school gaat. Een goede communicatie tussen ouders en school is hierbij erg belangrijk.

De rol van ouders, school, jeugdarts en leerplichtambtenaar bij aanpak ziekteverzuim

Allereerst zijn ouders en school aan zet om het ziekteverzuim te laten eindigen. Van ouders mag een actieve houding verwacht worden om de juiste hulp voor hun kind in te zetten. School heeft een zorgplicht. Dat betekent dat school verplicht is om bij ziekteverzuim onderwijs op maat aan te bieden. De school stelt samen met de ouders en de leerling een plan op hoe aan het onderwijs inhoud en vorm wordt gegeven gedurende de ziekte. Indien nodig schakelt de school de jeugdarts in. De jeugdarts bespreekt en onderzoekt dan de gezondheidsklachten van de leerling en redenen van ziekteverzuim. Samen met de leerling en ouders wordt dan de gewenste begeleiding of zorg bepaald. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en de emotionele en/of fysieke belastbaarheid, een re-integratievoorstel en eventuele gewenste aanpassingen.

Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, vraagt de school aan de leerplichtambtenaar om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven. De school doet in dat geval een DUO-melding van (vermoedelijk) ongeoorloofd verzuim.

[Zie ook paragraaf 5.3](#)

Ziekteverzuimaanpak volgens M@ZL

Een evidence-based methodiek waarin de samenwerking tussen school, leerling/ouders, jeugdarts en leerplichtambtenaar is beschreven is M@ZL (Medische Advisering Ziekgemelde Leerling).

In de regio Waterland wordt bekeken of deze methode (of een variant hiervan) kan worden ingezet.

Wat is M@ZL?

M@ZL is een beproefde methodiek voor een integrale aanpak van ziekteverzuim bij scholieren in het voortgezet onderwijs en het MBO. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim, waardoor problematiek vroegtijdig in beeld komt.

M@ZL (spreek uit mazzel) staat voor Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling. Met M@ZL wordt er proactief gereageerd op ziekteverzuim signalen. De scholen, JGZ-instellingen en gemeenten werken autonoom samen om snel de problematiek te herkennen en een passende oplossing te bieden.

Zorgwekkend ziekteverzuim wordt door de school vroegtijdig gesignaleerd: vier ziekmeldingen in twaalf weken of zeven schooldagen aaneengesloten. Wanneer dit het geval is voert de school een eerste gesprek. Het doel om samen met hen te kijken naar hoe de school kan ondersteunen. Indien nodig verwijzen zij naar de jeugdarts. De jeugdarts bespreekt en onderzoekt dan de gezondheidsklachten van de leerling en redenen van ziekteverzuim. Samen met de leerling en ouders wordt dan de gewenste begeleiding of zorg bepaald. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en de emotionele en/of fysieke belastbaarheid, een re-integratievoorstel en eventuele gewenste aanpassingen.

Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, vraagt de school aan de leerplichtambtenaar om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven. De school doet in dat geval een DUO-melding van ongeoorloofd verzuim.

[Zie ook paragraaf 5.3](#)

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

LET OP

In de volgende gevallen doet de school een Verzuimmelding via DUO:

- Leerling en ouders werken niet mee aan een consult bij de jeugdarts en het ziekteverzuim houdt aan.
- De jeugdarts constateert dat er geen belemmeringen zijn voor schoolbezoek en het

ziekteverzuim houdt aan.

- Leerling en ouders houden zich niet aan het onderwijsprogramma dat is opgesteld aan de hand van het consult met de jeugdarts.

Tegelijk met de Verzuimmelding via DUO informeert de school de leerplichtambtenaar over de (vermoedelijke) reden van verzuim, de acties die de school heeft ondernomen en de reactie van leerling/ouders hierop. De school informeert de ouders over de melding in het Verzuimregister van DUO. De leerplichtambtenaar onderneemt actie, in samenspraak met de zorgcoördinator.

Als er ernstige zorgen zijn over de leerling, bepaalt de leerplichtambtenaar samen met de school of er een zorgmelding wordt gedaan bij Veilig Thuis.

5.12 Verhuizing binnen of buiten Nederland

Als een leerling binnen of buiten Nederland verhuist, moet er duidelijkheid zijn over:

1. De datum: wat is de vertrekdatum en wanneer willen de ouders de leerling uitschrijven?
2. De nieuwe school: naar welke school gaat de leerling, in welk land en welke plaats?
3. De inschrijving op de nieuwe school: is de leerling daar al ingeschreven en wanneer zal de leerling daar starten?

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

In het algemeen geldt: als de leerling is vertrokken zonder dat duidelijk is waarheen, **moet** de school de afwezigheid in het Verzuimregister van DUO melden als vermoedelijk ongeoorloofd verzuim.

De school doet een of meerdere Verzuimmelding via DUO en:

- Als de ouders aangeven dat hun kind naar het buitenland is vertrokken, **zonder dat** zij aannemelijk hebben gemaakt dat hun kind op een buitenlandse school is ingeschreven.
- Als de leerling niet op school komt en school van derden heeft vernomen dat het kind naar het buitenland is vertrokken.
- Als de leerling langdurig afwezig is en de school heeft een vermoeden van gedwongen achterlating (zie [hoofdstuk 2.6](#))

In al deze gevallen mag de school de leerling **nog niet uitschrijven**, tenzij de leerplichtambtenaar hiervoor toestemming geeft. Meer over de stappen bij uitschrijving: zie [hoofdstuk 2.3](#).

5.13 Detentie of gesloten behandelcentrum

Het kan zijn dat een leerling (waarschijnlijk) in detentie of in een gesloten behandelcentrum is geplaatst.

1. Is een leerling zonder bericht afwezig, dan neemt de school dezelfde dag contact op met leerling en/of ouders om te informeren naar de reden van afwezigheid van de leerling.
2. Als de leerling gesloten is geplaatst, verifieert de school dat bij de betreffende instelling.
3. Als het zeker is dat de leerling gesloten is geplaatst, informeert de school de leerplichtambtenaar over start en einde van de plaatsing.
4. In de verzuimregistratie moet de reden van afwezigheid duidelijk zijn.

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

- Als de school (na eigen onderzoek) niet zeker weet waarom de leerling afwezig is, doet de school bij 16 uur afwezigheid een melding in het Verzuimregister van DUO.

Over de handelwijze t.a.v. wel of niet uitschrijven: [zie 2.8](#).

5.14 Zwangerschap en tienermoeders

Zwangere leerlingen en tienermoeders zijn zelf verantwoordelijk of medeverantwoordelijk voor het goed afronden van hun schoolloopbaan. Maar om te voorkomen dat zij voortijdig met hun school stoppen, is het belangrijk dat het begeleiden van deze leerlingen goed verloopt.

Het is raadzaam binnen de school een contactpersoon aan te wijzen voor deze leerlingen. Deze persoon zorgt ervoor dat onderstaande stappen worden uitgevoerd.

Stappen school bij zwangerschap van een leerling

1. School wijst een contactpersoon aan voor de zwangere leerling.
2. De contactpersoon informeert het zorgteam over de zwangerschap van de leerling.
3. School spreekt de periode voor het zwangerschapsverlof af: maximaal 16 weken.
4. De school schrijft de leerling niet uit gedurende het zwangerschapsverlof.
5. School stelt een Contract Zwangerschapsverlof op met de leerling en stuurt een kopie hiervan naar de leerplichtambtenaar.

6. Bij leerlingen jonger dan 18 jaar: school laat een *vrijstelling geregeld schoolbezoek* door ouders aanvragen bij de leerplichtambtenaar.
7. Voor, gedurende en na het verlof houdt de contactpersoon contact met de leerling. Terugkeer naar school is hierbij een terugkerend thema.
8. School reageert alert op (ziekte)verzuim van de leerling, vóór en ná het verlof.
9. Als de leerling vóór of ná het zwangerschapsverlof zonder geldige reden niet op school komt, meldt de school dit via het Verzuimregister van DUO aan de leerplichtambtenaar.

Als een leerling de zwangerschap of het ouderschap als reden opgeeft voor ziekteverzuim, kan de jeugdarts worden ingeschakeld. De Jeugdarts bespreekt en onderzoekt dat de gezondheidsklachten en redenen van ziekteverzuim. Samen met de leerling en ouders wordt dan de gewenste begeleiding of zorg bepaald. Ook adviseert de jeugdarts over deelname aan het lesprogramma en de emotionele en/of fysieke belastbaarheid, een re-integratievoorstel en eventuele gewenste aanpassingen.

Wanneer het ziekteverzuim onnodig voortduurt, vraagt de school aan de leerplichtambtenaar om mee te denken en zo nodig de leerplicht te handhaven.

Hieronder worden deze stappen verder toegelicht.

Contract zwangerschapsverlof

Een zwangere leerling heeft, net als een zwangere die werkt, recht op maximaal 16 weken zwangerschapsverlof (4 - 6 weken voor en 10 - 12 weken na de bevalling). Daarbuiten moet zij aanwezig zijn volgens het lesrooster.

De school stelt met de leerling een Contract Zwangerschapsverlof op, met daarin:

- de uitgerekende bevallingsdatum;
- de datum waarop het zwangerschapsverlof ingaat;
- de datum van terugkeer naar school;
- de contactpersoon binnen school;
- eventuele afspraken over een aangepast lesprogramma of het afleggen van toetsen en examens;
- informatie over hoe straks school en de zorg voor het kind worden gecombineerd, bijvoorbeeld: hoe is de kinderopvang geregeld?

Jonger dan 18 jaar: vrijstelling geregeld schoolbezoek

Is een zwangere leerling jonger dan 18 jaar, dan moeten haar ouders een *vrijstelling geregeld schoolbezoek* bij de leerplichtambtenaar aanvragen, voor de duur van het zwangerschapsverlof (LPW art. 11 onder g).

Aangepast lesprogramma

Als een leerling voor of na de bevalling aangeeft de lessen door ziekte of complicaties niet te kunnen volgen, kan de school bij de GGD (via de jeugdarts) een belastbaarheidsonderzoek laten doen. Daarmee kan vastgesteld worden of de school een aangepast lesprogramma moet opstellen. Ziekte of complicaties moet de leerling met een verklaring van de arts onderbouwen.

Inschakelen leerplichtambtenaar

De school stuurt een kopie van het Contract Zwangerschapsverlof naar de leerplichtambtenaar. Komt een leerling tijdens haar zwangerschap of na haar zwangerschapsverlof zonder opgegeven geldige reden niet op school, dan neemt de school contact op met de leerling om te informeren naar de reden van afwezigheid. Tevens meldt de school het verzuim via het Verzuimregister van DUO aan leerplichtambtenaar, met hierbij de (vermoedelijke) reden van verzuim, de acties die de school heeft ondernomen en de reactie van de leerling hierop.

Als school hierover met de leerling geen bijzondere afspraken heeft gemaakt, dan gelden de normale leerplichtregels voor het melden van verzuim: zie [paragraaf 5.4](#).

5.15 Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

Vanaf 1 juli 2013 is elke organisatie verplicht om een Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld te hebben. Hierin staan de stappen beschreven die de organisatie moet zetten bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld volgt de school de stappen van de meldcode. Ook leerplichtambtenaren hebben een eigen meldcode. Als de leerplichtambtenaar vermoedens heeft van kindermishandeling of huiselijk geweld, zal hij/zij (meestal in overleg met de school) deze meldcode volgen.

Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht een afwegingskader te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

Dit afwegingskader helpt hen bij het wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij het beslissen. De afwegingskaders die gemaakt zijn door de beroepsgroepen voor het onderwijs en leerplicht/RMC vindt u in de [Toolkit huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

Meer informatie over de meldcode vindt u op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

6. Vrijstelling geregeld schoolbezoek: extra verlof

Ouders zorgen ervoor dat hun kind geregeld naar school gaat. Leerlingen mogen nooit zonder reden van school wegblijven.

Tot 18 jaar

In de Leerplichtwet staat wanneer een leerplichtige leerling de school niet kan of hoeft te bezoeken. Hierbij maakt de Leerplichtwet onderscheid in vrijstelling van inschrijving (de leerling hoeft niet bij een school te staan ingeschreven) en vrijstelling van geregeld schoolbezoek.

Dit hoofdstuk behandelt **niet** de vrijstelling van inschrijving bij een school. Hierover beslist namelijk altijd de leerplichtambtenaar. Als ouders hier vragen over hebben verwijst de school hen naar de leerplichtambtenaar.

Dit hoofdstuk behandelt **wel** de vrijstelling van geregeld schoolbezoek, omdat hierbij ook de school een rol heeft. Vrijstelling van geregeld schoolbezoek wordt ook wel extra verlof genoemd.

Uitgangspunten bij het verlenen van verlof zijn: de gronden voor verlof betreffen veelal situaties buiten de wil van de ouders of leerplichtige om; het verlof wordt alleen gegeven als daarmee een onredelijke situatie kan worden vermeden en het verlof wordt altijd zo kort mogelijk gehouden.

Vanaf 18 jaar

De school bepaalt welke regels en procedures zij hanteert bij verlof voor de leerlingen vanaf 18 jaar. Dit kunnen dezelfde regels en procedures zijn als voor de leerlingen tot 18 jaar.

6.1 Wet- en regelgeving

6.1.1 Leerplichtwet (18min)

Geregeld schoolbezoek

In de Leerplichtwet is vastgelegd dat een leerling de school geregeld moet bezoeken:

- Ouders zijn verplicht te zorgen dat hun kind de school geregeld bezoekt en jongeren vanaf 12 jaar zijn zelf ook verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek (LPW art. 2).
- Het schoolbezoek vindt geregeld plaats, zolang geen les of praktijktijd wordt verzuimd (LPW art. 4).
- Ouders moeten de school in kennis te stellen van de afwezigheid van hun kind en de reden daarvoor (LPW art. 11, 12 en 13).

Vrijstelling geregeld schoolbezoek – verlof

In de volgende situaties zijn ouders vrijgesteld van de plicht tot geregeld schoolbezoek van hun kind (LPW art. 11):

- als de school of de instelling gesloten of het onderwijs geschorst is;
- als het bezoeken van de school of de instelling door uitzonderlijke omstandigheden verboden is;
- als de leerling bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school of instelling is ontzegd;
- wegens ziekte van de leerling;
- wegens vervulling van plichten van de leerling die voortvloeien uit godsdienst of levensovertuiging;
- als het gezin wegens de specifieke aard van het beroep van een van de ouders slechts buiten de schoolvakanties op vakantie kan;
- wegens andere gewichtige omstandigheden.

In de artikelen 12 t/m 14 van de Leerplichtwet staan hierbij aanvullende bepalingen:

Ziekte

Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling wegens ziekte, als het hoofd daarover binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering is geïnformeerd, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte (LPW art. 12).

Godsdienst of levensovertuiging

Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging. Dit kan alleen als het hoofd daarover 2 dagen vóór de verhindering is geïnformeerd (LPW art. 13).

Vakantie vanwege aard beroep ouders

- Ouders kunnen een verzoek indienen voor vrijstelling voor vakantie wegens de specifieke aard van het beroep van één van de ouders. Dit kan alleen als het hoofd hiervoor verlof heeft verleend.
- Het hoofd kan dit verlof slechts eenmaal voor ten hoogste 10 dagen per schooljaar verlenen en niet in de eerste 2 lesweken van het schooljaar (LPW art. 13a).

Andere gewichtige omstandigheden

- Ouders kunnen een verzoek indien voor vrijstelling wegens andere gewichtige omstandigheden. Dit kan alleen als het hoofd hiervoor verlof heeft verleend.
- Als geen verlof gevraagd is, kan het hoofd alsnog verlof verlenen, als hem binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering de redenen worden meegedeeld.
- Als verlof wordt gevraagd wegens gewichtige omstandigheden voor 10 schooldagen of minder, dan beslist de directeur. Bij een aanvraag voor **meer dan** 10 schooldagen per schooljaar, dan beslist de leerplichtambtenaar (LPW art. 14).

Vanaf 18 jaar

Leerlingen van 18 jaar of ouder vallen niet meer onder de regels van de Leerplichtwet. De school kan echter afspreken, dat zij bij verlof voor leerlingen vanaf 18 jaar dezelfde regels en procedures hanteert als voor de leerlingen die jonger dan 18 jaar zijn.

Bij leerlingen vanaf 18 jaar speelt de leerplichtambtenaar geen rol als er verlof wordt aangevraagd voor meer dan 10 schooldagen per schooljaar. De school kan de leerplichtambtenaar wel om advies vragen bij de behandeling van deze aanvragen, maar de directeur blijft zelf verantwoordelijk voor de genomen beslissing.

6.1.2 Beleidsregel verlof van OC&W

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een beleidsregel vastgesteld voor de uitleg van de termen 'specifieke aard van het beroep' en 'andere gewichtige omstandigheden'. De volledige tekst van deze beleidsregel vindt u op [Beleidsregel uitleg 'specifieke aard van het beroep' en 'andere gewichtige omstandigheden' bedoeld in de Leerplichtwet 1969](#)

6.2 Aandachtspunten

Er is een aantal algemene aandachtspunten die gelden bij alle verlofaanvragen en alle besluiten die de school hierover neemt.

Aandachtspunten bij verlofaanvragen

- De school vermeldt in de schoolgids wanneer en hoe ouders verlof voor hun kind kunnen aanvragen.
- Ouders dienen een verlofaanvraag schriftelijk en binnen een redelijke termijn in bij het hoofd van de school. Deze termijn is zodanig dat de school voldoende tijd en gelegenheid heeft om de aanvraag zorgvuldig te beoordelen en af te handelen. De school bepaalt wat hiervoor een redelijk termijn is en informeert de ouders hierover.

- Gaat het om een acute situatie waardoor de leerling niet naar school kan komen, dan kan de directeur hiervoor achteraf verlof verlenen. Ouders informeren de directeur hierover dan wel binnen 2 dagen na het ontstaan van de verhindering.
- Als de aanvraag niet binnen een redelijke termijn is ingediend, beargumenteert de aanvrager waarom dit niet is gebeurd.
- Een aanvraag voor verlof wordt, voor zover redelijkerwijze mogelijk, vergezeld van bewijsstukken, waaruit blijkt dat het een situatie betreft buiten de wil van de ouders of leerplichtige om.
- De afhandeling van alle verlofaanvragen door de directeur wordt zorgvuldig geadmistreerd.
- De directeur kan advies vragen aan de leerplichtambtenaar, maar de directeur blijft zelf verantwoordelijk voor de genomen beslissing bij verlof van maximaal 10 schooldagen per schooljaar.

LET OP

Als er meer kinderen uit een gezin leerplichtig zijn en verschillende scholen bezoeken, neemt de directeur voordat hij/zij een beslissing neemt, contact op met de andere school/scholen. Dit om te voorkomen dat er door verschillende scholen anders wordt besloten over dezelfde verlofaanvraag.

Aandachtspunten bij besluiten van de directeur

Bij het behandelen van verlofaanvragen moet de school een zorgvuldige procedure toepassen. In de [Algemene Wet Bestuursrecht](#) zijn voorschriften vastgelegd, waaraan besluiten van de directeur (als bestuursorgaan) moeten voldoen:

- Volgens de Leerplichtwet heeft het hoofd van de school de bevoegdheid tot het toekennen of afwijzen van verlof. Als de directeur de afhandeling van verlofaanvragen heeft gemandateerd, dan moet dit in een schriftelijk mandaatbesluit zijn vastgelegd;
- Het besluit op een verlofaanvraag wordt gegeven binnen een redelijke termijn na ontvangst van de aanvraag (uiterlijk binnen 8 weken);
- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van reden aan de ouders meegedeeld;
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien;
- In het besluit worden ouders erop gewezen dat zij binnen 6 weken bij het bevoegd gezag schriftelijk hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing;
- Het bevoegd gezag neemt zo spoedig mogelijk (uiterlijk binnen 6 weken) na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit, of binnen 12 weken indien zij advies vraagt aan de bezwaarschriftencommissie;
- De ouders moeten in de gelegenheid zijn gesteld om te worden gehoord en zij moeten kennis hebben kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

6.3 Verlof wegens ziekte van de leerling

- Bij verlof wegens ziekte volstaat een mededeling van de ouders.
- De school vermeldt in de schoolgids duidelijk wanneer en hoe de ouders de school moeten informeren als hun kind ziek is.
- Ter ondersteuning en bij zorgen kan de school waar de leerling staat ingeschreven, een beroep doen op de jeugdarts van de JGZ: zie [hoofdstuk 5.11](#).
- Voor leerlingen die slechts (tijdelijk) gedeeltelijk onderwijs kunnen volgen, omdat zij naast het onderwijs ook zorg behoeven, kan met ingang van 1 augustus 2018 door het bevoegd gezag ontheffing onderwijstijd worden aangevraagd bij de inspectie van het onderwijs. Zie: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijstijd/maatwerk-in-onderwijstijd-voor-leerlingen-met-een-beperking> .

6.4 Verlof wegens verplichting godsdienst of levensovertuiging

Op grond van artikel 11e Lpw is in bepaalde gevallen vrijstelling van schoolbezoek wegens godsdienst of levensovertuiging mogelijk.

In artikel 6 van de Grondwet wordt gesteld dat een ieder recht heeft zijn godsdienst of levensovertuiging vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. In de Leerplichtwet heeft dit grondrecht zijn vertaling gekregen in artikel 11 aanhef sub e in verband met artikel 13 en 13b. Het grondrecht heeft de vorm van een beroep op vrijstelling van de verplichting op grond van de Leerplichtwet. De vrijstelling is bedoeld om plichten voortvloeiend uit religie of levensovertuiging te kunnen vervullen. **De vrijstelling geldt voor één dag, namelijk de dag waarop de plicht vervuld moet worden.**

Indien er vanuit de religie of levensovertuiging een bandbreedte bestaat van meerdere dagen waarbinnen de plicht vervuld kan worden, dan dient dit zo mogelijk op een niet-schooldag gedaan te worden. Daarbij is de reisdag voorafgaand of na het vervullen van de plicht in het buitenland geen geldige reden voor een beroep op vrijstelling wegens gewichtige omstandigheden. De verplichting kan in beginsel immers ook in Nederland worden uitgevoerd.

Een beroep op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging kan slechts worden gedaan indien daarvan uiterlijk twee dagen vóór de verhindering aan het hoofd kennis is gegeven.

De onderwijswetgeving biedt aan scholen ruimte om álle leerlingen klassikaal vrij te geven, of op de betreffende dag bijv. een studiedag in te lassen. Zo'n besluit geldt dan voor álle leerlingen van de school en dus niet alleen voor de groep leerlingen die een religieuze plicht vervult.

In geval van bijzondere omstandigheden biedt artikel 8 van de Regeling vaststelling schoolvakanties 2019-2022 de mogelijkheid aan scholen om bij de minister een verzoek in te dienen om te mogen afwijken van de data van centraal vastgestelde vakanties.

Religieuze verplichtingen (1 dag per gebeurtenis)

Volgens de leerplichtwet dient een vrijstelling van geregeld schoolbezoek op religieuze gronden beschouwd te worden als een kennisgeving van de ouder(s)/verzorger(s) aan de directeur van de school. Er is dus geen sprake van het al of niet verlenen van verlof door de directeur of leerplichtambtenaar. Een kennisgeving (in de vorm van bijvoorbeeld een mededeling) volstaat.

Voorbeelden van religieuze verplichtingen zijn:

Chinees Nieuwjaar
Offerfeest
Suikerfeest
Holifeest
Diwalifeest
Krishna Janamashimi
Navratri (alleen de laatste dag)
Maha Shivratri
biddag voor gewas en arbeid
Dankdag voor gewas en arbeid
Aswoensdag
Paasfeest (Pesach)
Wekenfeest (Sjawoe'of)
Joods Nieuwjaar (Rosh Hasjana)
Grote verzoendag (Jom Kippoer)
Loofhuttenfeest (Soekot)
Slotfeest (Sjemini Atseret)
Vreugde der Wet (Simchat Tora)

Carnaval is geen religieuze feestdag.

De exacte data van de Islamitische feestdagen zijn pas kort voor de viering bekend en verschillen per land, dit in verband met de stand van de maan in de diverse thuislanden.

De school vermeldt in de schoolgids duidelijk wanneer en hoe de ouders de school moeten informeren over dit soort verlof en wat de regels hierbij zijn.

6.5 Verlof wegens specifieke aard van beroep ouders

Ouders van schoolgaande kinderen moeten zich houden aan de vakantieperiodes die de school vaststelt. Sommige ouders oefenen echter een beroep uit dat hen beperkt in de mogelijkheden om tijdens de reguliere schoolvakanties 2 aaneengesloten weken met hun kinderen op vakantie te gaan. In dit geval kunnen de ouders vakantieverlof aanvragen vanwege de specifieke aard van het beroep van één van de ouders.

Uitleg 'specifieke aard van het beroep'

De beleidsregel van OC&W zegt over het begrip 'specifieke aard van het beroep': hierbij dient voornamelijk te worden gedacht aan seizoensgebonden werkzaamheden, resp. werkzaamheden in bedrijfstakken die een piekdrukte kennen, waardoor het voor het gezin feitelijk onmogelijk is om in die periode een vakantie op te nemen.

Het moet redelijkerwijs te voorzien zijn (en/of worden aangetoond) dat een vakantie in de schoolvakanties tot onoverkomelijke bedrijfseconomische problemen zal leiden. Slechts het gegeven dat gedurende de schoolvakanties een belangrijk deel van de omzet wordt behaald is onvoldoende.

Aandachtspunten

- Voor algemene aandachtspunten: zie [paragraaf 6.2](#).
- Ouders moeten het besluit van de directeur afwachten voordat zij op vakantie gaan.
- De directeur mag maar eenmaal en voor ten hoogste 10 schooldagen per schooljaar vakantieverlof verlenen.
- Vakantieverlof mag alleen worden verleend, als het voor ouders vanwege hun beroep niet mogelijk is om tijdens de reguliere schoolvakanties 2 aaneengesloten weken met hun kinderen op vakantie te gaan.
- Vakantieverlof mag niet worden verleend in de eerste 2 lesweken van het schooljaar.

6.6 Verlof wegens andere gewichtige omstandigheden

De beleidsregel van OC&W zegt over het begrip 'andere gewichtige omstandigheden': dit zijn omstandigheden die veelal buiten de wil of invloedssfeer van de ouders of leerling zijn gelegen.

In het algemeen geldt:

- de gronden voor verlof betreffen situaties buiten de wil van ouders of leerplichtige om;
- het verlof wordt alleen gegeven als daarmee een onredelijke situatie wordt vermeden;
- het verlof wordt altijd zo kort mogelijk gehouden.

Geen geldige redenen voor verlof

OC&W bepaalt dat de volgende situaties geen redenen zijn voor het verlenen van extra verlof:

- familiebezoek in het buitenland;
- goedkope tickets in het laagseizoen;
- omdat tickets al gekocht zijn of omdat er geen tickets meer zijn in de vakantieperiode;
- vakantiespreiding;
- verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn;
- eerder vertrek of latere terugkomst in verband met verkeersdruktes;
- samen reizen;
- kroonjaren;
- sabbatical;

- wereldreis/verre reis.

Periode verlof

Voor onderstaande situaties heeft OC&W aangegeven hoeveel dagen verlof kan worden gegeven. Hierbij geldt dat het totaal aantal dagen waarvoor de directeur verlof kan geven, niet meer mag zijn dan 10 schooldagen per schooljaar.

- Voor verhuizing: maximaal 1 schooldag.
- Voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen, voor zover dit niet buiten de uren kan geschieden: maximaal 10 dagen.
- Voor het bijwonen van het huwelijk van bloed- of aanverwant t/m de 3^e graad:
 - in Nederland maximaal 2 schooldagen als er ver gereisd moet worden, anders maximaal 1 dag;
 - in het buitenland maximaal 5 schooldagen.
- Bij ernstige levensbedreigende ziekte zonder uitzicht op herstel van bloed- of aanverwant t/m de 3e graad: maximaal 10 schooldagen.
- Bij overlijden van bloed- of aanverwant:
 - in de 1e graad maximaal 5 schooldagen;
 - in de 2e graad maximaal 2 schooldagen;
 - in de 3e en de 4e graad maximaal 1 schooldag;
 - in het buitenland: 1e t/m 4e graad maximaal 5 schooldagen.
- Bij 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van ouder of grootouders: maximaal 1 schooldag.
- Voor andere naar het oordeel van het hoofd van de school/instelling gewichtige omstandigheden: maximaal 10 schooldagen.

Aandachtspunten bij maximaal 10 dagen

- Bij verlof voor 10 schooldagen of minder beslist de directeur van de school.
- Voor algemene aandachtspunten: zie [paragraaf 6.2](#).
- Verlof vanwege gewichtige omstandigheden kan ook worden toegekend in de eerste 2 weken na de zomervakantie. Hier moet echter terughoudend mee worden omgegaan.

Aandachtspunten bij meer dan 10 dagen

- Bij verlof voor meer dan 10 schooldagen beslist de leerplichtambtenaar.
- Het maakt hierbij niet uit of het gaat om verlof voor een periode van meer dan 10 schooldagen in één keer, of om de situatie waarin door een nieuwe aanvraag de 10-dagen-grens per schooljaar wordt overschreden.
- Voor algemene aandachtspunten: zie [paragraaf 6.2](#).
- De ouders dienen een verlofaanvraag voor meer dan 10 dagen in bij de directeur, zodat de directeur op de hoogte is.
- De directeur zorgt dat de verlofaanvraag zo snel mogelijk wordt doorgestuurd naar de leerplichtambtenaar.
- De leerplichtambtenaar neemt een besluit nadat hij/zij de aanvrager en de directeur van de school heeft gehoord.

7. Schorsen

Ernstige incidenten kunnen aanleiding zijn tot een verregaande strafmaatregel: schorsing, het tijdelijk uitsluiten van bepaalde onderwijsactiviteiten.

In het Inrichtingsbesluit van de WVO is schorsing wettelijk geregeld.

In de praktijk spreken scholen soms over 'interne schorsing' of 'time out'. Voor al deze vormen van uitsluiting van het lesprogramma, gelden de regels zoals bij schorsing.

7.1 Wet- en regelgeving

7.1.1 Inrichtingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs

Het IB WVO art. 13 zegt over schorsing:

- Het bevoegd gezag (of een daartoe gevolmachtigde persoon) kan een leerling met opgave van redenen schorsen voor maximaal 5 dagen achtereenvolgend.
- Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de leerling (en als deze nog geen 21 jaar is ook aan de ouders) bekendgemaakt.
- Bij een schorsing voor een periode langer dan één dag is de inspectie schriftelijk en met opgave van redenen in kennis gesteld.

Schorsing hangende verwijdering

Een leerling mag alleen langer dan 5 dagen geschorst worden, als het gaat om een schorsing hangende een verwijdering.

Het IB WVO art. 14 zegt hierover:

- Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling geschiedt slechts na overleg met de inspectie. Hangende dit overleg kan de leerling worden geschorst. Het overleg met de inspectie strekt er mede toe, na te gaan op welke andere wijze de betrokken leerling onderwijs zal kunnen volgen.

Meer over verwijderen leest u in [hoofdstuk 8](#).

7.1.3 Zorgvuldige procedure

Als besloten wordt tot een schorsing, moet hiervoor een zorgvuldige procedure worden toegepast. In de Algemene Wet Bestuursrecht zijn voorschriften vastgelegd, waaraan besluiten van de directeur (als bestuursorgaan) moeten voldoen:

- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan ouders en leerling meegedeeld.
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien.
- In het besluit worden ouders en leerling erop gewezen dat zij bij de directeur schriftelijk hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing.
- De directeur neemt zo spoedig mogelijk na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit.
- Ouders en leerling moeten in de gelegenheid zijn gesteld om opnieuw te worden gehoord en zij hebben kennis kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

7.2 Wanneer schorsen?

De schorsing kan opgelegd worden als corrigerende strafmaatregel, die toegepast wordt nadat is gebleken dat andere maatregelen niet het beoogde effect sorteren.

Schorsing kan ook opgelegd worden als een onmiddellijke maatregel naar aanleiding van een ernstige aangelegenheid.

Aanleidingen voor een schorsingsbesluit kunnen zijn:

- herhaalde les- of ordeverstoring;
- wangedrag tegenover leerkrachten of medeleerlingen;
- diefstal, beroving, afpersing, fraude;
- bedreiging, door ouders of door leerling;
- gedrag dat de veiligheid aantast van leerlingen of medewerkers van de school;
- geweldpleging;
- gebruik van alcohol of drugs tijdens schooltijden;
- handel in drugs of in gestolen goederen;
- bezit van wapens of vuurwerk.

Aandachtspunten

Bij een schorsing wordt de leerling in principe binnen de school aan het werk gezet. In uitzonderlijke gevallen kan de leerling buiten de school aan het werk gezet worden.

Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten.

Het is niet toegestaan om een leerling opnieuw te schorsen voor hetzelfde feit. Een schorsing kan alleen meerdere malen voor dezelfde leerling worden toegepast, als er sprake is van een nieuw incident.

LET OP

In de praktijk spreken scholen soms over 'interne schorsing' of 'time out': de leerling is nog wel op school, maar krijgt een vervangend onderwijsaanbod. Ook voor deze vormen van uitsluiting van het lesprogramma, gelden de regels zoals bij schorsing.

7.3 Stappen bij schorsen

1. Het bestuur (of een daartoe gevolmachtigde persoon) van een school kan een leerling voor een periode van ten hoogste één week (= 5 schooldagen) schorsen.
2. De school neemt onmiddellijk telefonisch contact op met de ouders om de schorsing mee te delen en de ouders worden opgeroepen voor een gesprek op school.
3. De beslissing tot schorsing wordt schriftelijk en met opgave van reden aan leerling en ouders (en indien van toepassing ook aan gezinsvoogd en/of reclasseringsmedewerker) meegedeeld.
4. In deze brief wordt ook vermeld hoe de bezwaarprocedure is geregeld.
5. Bij schorsing van meer dan één dag stuurt de school een kopie van deze brief naar
 - de inspectie van het Onderwijs;
6. De leerling wordt tijdens de schorsingsperiode in principe binnen de school aan het werk gezet. In uitzonderlijke gevallen kan de leerling buiten de school aan het werk gezet worden.
7. Na de schorsingsperiode wordt de leerling weer tot de lessen toegelaten.

Bezwaar

1. Ouders en leerling hebben de mogelijkheid tegen een schorsing schriftelijk bezwaar te maken bij de directie van de school.
2. De directeur beslist zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 5 dagen na ontvangst van het bezwaarschrift.
3. Vóóordat de directeur beslist, worden ouders en leerling in de gelegenheid gesteld hun bezwaren mondeling toe te lichten.
4. Gedurende de behandeling van het bezwaar kan de leerling de toegang tot de lessen worden ontzegd voor de maximale tijd van de schorsingsduur.

8. Verwijderen (gedwongen schoolwisseling/overplaatsing)

Als is gebleken dat meerdere schorsingsmaatregelen niet het beoogde effect hebben, kan de school verwijdering als corrigerende strafmaatregel toepassen. Verwijdering kan ook worden toegepast als maatregel naar aanleiding van een ernstige aangelegenheid.

Binnen het voortgezet onderwijs kan een leerling alleen definitief worden verwijderd, nadat het bestuur ervoor heeft gezorgd dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. Dit is de reden dat er voor leerlingen in het voortgezet onderwijs ook wel wordt gesproken over gedwongen schoolwisseling of gedwongen overplaatsing.

Voorafgaand aan een verwijdering heeft de school een aantal verplichtingen, zoals overleg met de inspectie en het horen van ouders en leerling. En de school moet een andere school bereid hebben gevonden om de leerling op te nemen.

Pas hierna kan de leerling definitief worden verwijderd van school.

8.1 Wet- en regelgeving

8.1.1 Leerplichtwet

De Leerplichtwet bepaalt dat de school een beslissing tot verwijdering terstond moet melden aan de gemeente (LPW art. 18).

8.1.2 Wet op het Voortgezet Onderwijs

De Wet op het Voortgezet Onderwijs bepaalt:

- Definitieve verwijdering van een leerling waarop de Leerplichtwet 1969 van toepassing is, vindt alleen plaats nadat het bestuur ervoor heeft gezorgd dat een andere school of instelling bereid is de leerling toe te laten (WVO art. 27).
- Verwijdering van een niet-leerplichtige leerling die geen startkwalificatie heeft, is onverwijld gemeld aan de gemeente (WVO art. 28).

8.1.3 Inrichtingsbesluit Wet op het Voortgezet Onderwijs

Het Inrichtingsbesluit WVO art. 14 zegt:

- Het bestuur kan besluiten tot definitieve verwijdering van een leerling nadat de leerling (en als hij/zij nog geen 18 jaar is ook diens ouders, voogden of verzorgers) in de gelegenheid is gesteld hierover te worden gehoord.
- Een leerling wordt op grond van onvoldoende vorderingen niet in de loop van een schooljaar verwijderd.
- Definitieve verwijdering van een leerplichtige leerling geschiedt slechts na overleg met de inspectie. Hangende dit overleg kan de leerling worden geschorst. Het overleg met de inspectie strekt er mede toe, na te gaan op welke andere wijze de betrokken leerling onderwijs zal kunnen volgen.
- Het bestuur stelt de inspectie van een definitieve verwijdering (van zowel een leerplichtige als een niet-leerplichtig leerling) schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Het Inrichtingsbesluit WVO art. 15 zegt:

- Het besluit tot definitieve verwijdering van een leerling wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan de leerling (en als hij/zij nog geen 21 jaar is ook aan diens ouders, voogden of verzorgers) bekendgemaakt.
- Daarbij wordt aan de belanghebbenden meegedeeld dat zij binnen 6 weken na de bekendmaking bezwaar kunnen maken bij het bestuur van de school.
- Het bestuur beslist in overeenstemming met artikel 27 van de wet, binnen 4 weken na ontvangst van het bezwaarschrift, doch niet eerder dan nadat de leerling (en als de leerling nog geen 18 jaar is ook diens ouders of voogden) in de gelegenheid is gesteld te worden gehoord en kennis heeft kunnen nemen van de op die besluiten betrekking hebbende adviezen of rapporten.
- Het bestuur kan de desbetreffende leerling, gedurende de behandeling van het bezwaar tegen een besluit tot definitieve verwijdering de toegang tot de school ontzeggen.

8.1.5 Zorgvuldige procedure

Als besloten wordt tot een verwijdering, moet hiervoor een zorgvuldige procedure worden toegepast. In de Algemene Wet Bestuursrecht zijn voorschriften vastgelegd, waaraan besluiten van het bestuur (of een daartoe geïmmandateerd persoon) moeten voldoen:

- Het besluit wordt schriftelijk en met opgave van redenen aan ouders en leerling meegedeeld.
- Het besluit is ondertekend en van datum voorzien.
- In het besluit worden ouders en leerling erop gewezen dat zij binnen 6 weken bij het bestuur hun bezwaren kenbaar kunnen maken tegen de beslissing.
- Het bestuur neemt zo spoedig mogelijk na ontvangst van het bezwaarschrift een besluit.
- Ouders en leerling zijn in de gelegenheid gesteld om opnieuw te worden gehoord en zij moeten kennis hebben kunnen nemen van adviezen die op het besluit betrekking hebben.

8.2 Aandachtspunten

Tot het moment van definitieve verwijdering volgt de leerling in beginsel een onderwijsprogramma op school. Alleen als de situatie rond een leerling op school onhoudbaar is, mag de leerling worden geschorst tijdens de procedure tot verwijdering. De leerling maakt thuis schoolwerk en/of toetsen buiten lestijd. De school blijft verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod.

Een uitschrijving op basis van een eenzijdige beslissing van de school, zonder dat er een verzoek van de ouders is, geldt als een verwijdering. Ook een gedwongen overplaatsing naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), geldt als een verwijdering.

8.3 Stappen bij verwijderen

Als een leerling niet kan blijven op de huidige school en gedwongen wordt overgeplaatst naar een andere school (binnen of buiten hetzelfde schoolbestuur), dan is sprake van een verwijdering.

- Voorafgaand aan een verwijdering heeft de school een aantal verplichtingen.
- Pas als de school aan die verplichtingen heeft voldaan, kan zij de leerling definitief van school verwijderen.

Voorafgaand aan de verwijdering

1. De school stelt ouders en leerling (en indien van toepassing ook gezinsvoogd en/of reclasseringsmedewerker) schriftelijk en met opgave van redenen op de hoogte dat zij het voornemen heeft om de leerling van school te verwijderen.
2. Een kopie van deze brief wordt direct aan de leerplichtambtenaar gezonden.
3. Leerling en ouders worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord.

4. De school overlegt met de inspectie over het voornemen de leerling te verwijderen.
5. De school zorgt ervoor dat een andere school bereid is de leerling na de verwijdering toe te laten.
6. Tot het moment van de definitieve verwijdering volgt de leerling een alternatief onderwijsprogramma op de school. Wanneer dit niet mogelijk is, kan de leerling hangende de verwijderingsprocedure worden geschorst. De school blijft verantwoordelijk voor het onderwijsaanbod en geeft huiswerk mee en biedt de mogelijkheid tot het maken van toetsen buiten lestijd.

De daadwerkelijke verwijdering

1. Het bestuur van de school, of een door het bestuur geïmmandateerd persoon (zoals de directeur), is bevoegd te besluiten tot definitieve verwijdering van een leerling.
2. De directeur stelt ouders en leerling (en indien van toepassing ook gezinsvoogd en/of reclasseringsmedewerker) schriftelijk en met opgave van redenen op de hoogte van de definitieve verwijdering van de leerling.

Verder staat in deze brief:

- welke school bereid is de leerling te plaatsen;
- de mogelijkheid om binnen 6 weken na dagtekening bezwaar te maken bij de directie.

3. Een kopie van deze brief wordt direct naar de leerplichtambtenaar gezonden.
4. De directeur van de school stelt ook de inspectie schriftelijk en met opgave van redenen op de hoogte van de definitieve verwijdering en geeft aan welke school bereid is de leerling te plaatsen (dit kan middels een kopie van bovenstaande brief of anderszins).

Bezwaar

1. De ouders hebben de mogelijkheid om binnen 6 weken bezwaar te maken tegen de verwijdering van hun kind.
2. De directeur van de school beslist zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 4 weken na ontvangst van een ingediend bezwaarschrift, en na eventuele raadpleging van de inspectie.
3. Voordat de directeur beslist, worden ouders en leerling in de gelegenheid gesteld om hun bezwaren mondeling toe te lichten en hebben zij kennis kunnen nemen van adviezen en rapporten die zijn gebruikt bij het besluit over de verwijdering van hun kind.
4. De inspectie wordt over de beslissing geïnformeerd.

Wanneer een Verzuimmelding via DUO?

LET OP

In de volgende gevallen doet een school een melding in het Verzuimregister van DUO:

- Als de leerling niet meer op school komt, omdat het vervolgaanbod volgens ouders/leerling niet passend is.
- Als de leerling niet meer op school komt, terwijl de school heeft gezorgd voor een alternatief onderwijsprogramma op school tot de definitieve verwijdering geregeld is.

In deze gevallen mag de school de leerling nog niet uitschrijven.

8.4 Rol Samenwerkingsverband VO

Het samenwerkingsverband VO wordt in het proces van verwijdering betrokken bij het zoeken naar een andere school voor de leerling. Het samenwerkingsverband kan meehelpen een passende onderwijsplek voor de leerling te vinden.

Thuiszitters

Het samenwerkingsverband adviseert en begeleidt de school in het vinden van een passend onderwijsprogramma aan thuiszitters. Een thuiszitter is een leerling die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling en die zonder geldige reden de school 4 weken aaneengesloten niet bezoekt (langdurig relatief verzuim) en de jongeren die niet ingeschreven staan op een school en ook niet zijn vrijgesteld van de inschrijvingsplicht.

Gemeenten in de regio Waterland, schoolbesturen en het samenwerkingsverband PO en VO hebben een thuiszittersaanpak afgesproken waarin nauw wordt samengewerkt in preventie en regiebepaling. Uitgangspunt hierbij is het centraal stellen van de leerling en zijn ouders. Zij worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren van een passend aanbod. Daarnaast staat preventie als basis in de aanpak. De partijen in de regio werken nauw samen en delen hun kennis waarbij de uitvoering van de aanpak is afgestemd op de lokale situatie in de gemeente. De gemeenten en het Samenwerkingsverband hebben hiervoor onder andere een thuiszitterstafel ingericht. Hierin wordt per casus besproken wie de regie heeft en wat er extra nodig is om de situatie te veranderen. [Zie paragraaf 5.9 thuiszittersoverleg](#)